Муһәммәд ЙҮСҮП

Намаз

Һәнәфий мәзһәб асасида

(Қазақстан Мұсылмандар Діни басқармасы тарапынан мақұлданған)

ИЗДАТЕЛЬСКИЙ ДОМ МИР БАСПА ҮЙІ НӘШРИЯТИ

Алмута, 2017

УДК 28
ББК 86.38
Й 98

Й 98 Муһәммәд Йүсүп
Намаз. Һәнәфий мәзһәб асасида / Муһәммәд Йүсүп
Алмута: “МИР”нәшрияти, 2017. – 80 б.

ISBN 978-601-7272-02-9

Ислам динидики ибадәтләрниң соваплиқ тәрәптин бир-биригә охшимиған дәриҗилири вә мәртивилири бардур. Намаз барлиқ ибадәтләрниң әң улуғи вә мөтивәрдур. Намаз Алла таалаға болған иманниң әң җанлиқ гувачиси вә итаәтмәнликниң әң көрнәклик намайәндиси.

Бу китапта намаз оқушниң қаидә-тәртиплири ениқ түрдә берилгән. Китап Қазақстан Мусулманлири Диний Башқармиси билән келишилгән

УДК 28
ББК 86.38

ISBN 978-601-7272-02-9 © “МИР” нәшрияти, 2017

THE RELIGIOUS
ADMINISTRATION OF
KAZAKHSTAN MUSLIMS

الادارة الدينية
لمسلمي قازاقستان

ҚАЗАҚСТАН МҰСЫЛМАНДАРЫ ДІНИ БАСҚАРМАСЫ

Қазақстан Республикасы, 050016 Алматы қаласы, Пушкин көшесі, 12. тел: +7 (727) 397 63 84

№26/0304 "22" наурыз 2013 жыл

«Намаз» согласно ханафитской школе фикха (автор: Мухаммад Юсуф; перевод на русский: Ярмухаммад Данахунов, Алишер Халилов; ответственный редактор: Нурмухамммад Иминов) кітапшасының
САРАПТАУ ҚОРЫТЫНДЫСЫ

«Намаз» согласно ханафитской школе фикха (автор: Мухаммад Юсуф; перевод на русский: Ярмухаммад Данахунов, Алишер Халилов; ответственный редактор: Нурмухамммад Иминов) кітапшасы ҚМДБ Діни сараптау және талдау бөлімінде қаралды.

«Намаз» согласно ханафитской школе фикха кітабы орыс тіліне аударылған, ханфи мәзһабы бойынша намаз оқу тәртібі түсіндірілген еңбек болып табылады. Бұл еңбек намаз оқуды үйренем деушілерге пайдалы құрал.

Кітапшада дінаралық және ұлтаралық араздық тудыруға бағытталған немесе қандай да бір нәсілдік, діни топ немесе оның өкілдеріне қатысты кемсітетін сөздер мен сипаттамалар және теріс эмоциялық бағалаулар пайдаланылмаған.

Қорыта келе, Діни сараптау және талдау бөлімі «Намаз» согласно ханафитской школе фикха (автор: Мухаммад Юсуф; перевод на русский: Ярмухаммад Данахунов, Алишер Халилов; ответственный редактор: Нурмухамммад Иминов) кітапшасы Қазақстан мұсылмандары діни басқармасы ұстанып отырған Имам Әбу Ханифа мәзһабына толық сәйкес келетінін және сараптаманың оң қорытындысы берілгенін хабарлайды.

ҚМДБ ДІНИ САРАПТАУ
ЖӘНЕ ТАЛДАУ БӨЛІМІНІҢ
МЕҢГЕРУШІСІ **Б. МЫРЗАЕВ**

00006978

ИСЛАМ ДИНИ

Ислам дини инсанийәтниң әқил-парасити пишип йетилгән, илим-пән, мәдәнийити тәрәққий қилишқа башлиған бир вәзийәттә, Аллаһ таала тәрипидин инсанлиқниң иптихари, яхшилиқларниң үлгиси вә барлиқ пәйғәмбәрләрниң әң ахирқиси һәзрити Муһәммәд Әләйһиссаламға әң пүтүнләнгән вә камалиға йәткән һалда, та қиямәт күнигичә йәр йүзидики пүтүн инсанийәтниң өзгәрмәс, бирла һәқ дини болушқа талланған имтиязи билән чүширилгән әң тоғра, әң илғар бир диндур.

Аллаһ таала мундақ дәйду:

“Бүгүн силәрниң диниңларни пүтүн қилдим, силәргә немитимни тамамлидим. Ислам динини силәрниң диниңлар болушқа таллидим” *(Маидә сүриси, 3-айәт).*

Аллаһ таала өзиниң нәзиридә қобул болидиған дин пәқәт Ислам дини екәнлигини елан қилип мундақ дәйду:

“Һәқиқәтән Аллаһниң дини Исламдур” *(Әлъимран сүриси, 19-айәт).*

Ислам дини мәйданға келиши билән бурунқи Самавий (бурун Аллаһтин кәлгән) динларниң һәммиси әмәлдин қалдурулған. Шуңа Ислам динидин башқа дин тутқанларниң бу динлири Аллаһниң нәзиридә мәқбул әмәстур. Бу һәқтә Аллаһ мундақ дәйду:

“Кимки Ислам (динидин) башқа динни тиләйдекән, униң дини һәргиз қобул қилинмайду. У ахирәттә зиян тартқучилардин болиду” *(Әлъимран сүриси, 85-айәт).*

Ислам дини илгәрки Самавий динларниң асасий мәхсәтлирини өз ичигә алған вә һәр қандақ дәвиргә мувапиқ, һәр қандақ милләтниң мәнпийәтлиригә уйғун вә һәр қандақ җайларниң шараитлиригә мунасип келидиған алаһидә бир диндур.

Аллаһ таала Ислам дининиң муқәддәс дәстүри болған Қуръан Кәримниң өзидин илгәрки Самавий китапларниң асасий

мәхсәтлирини орунлайдиған вә уларниң (йәни өзгәртилишидин бурунқи әсли) һөкүмлирини етрап қилидиған бир китап екәнлигини баян қилип мундақ дәйду:

“(Әй Муһәммәд!) биз саңа өзидин илгәрки (Самавий) китапларни етирап қилғучи вә уларға шаһит болғучи һәқ китапни (Қуръанни) назил қилдуқ (чүшәрдуқ)” (*Маидә сүриси, 48-айәт).*

ИСЛАМ ДИНИНИҢ АСАСИЙ ӘҚИДИЛИРИ

Ислам дининиң асасий әқидилири төвәндики алтә имандин ибарәттур.

1. Аллаһ тааланиң бар екәнлигигә вә ялғузлиғиға ишиниш.
2. Аллаһ таалиниң пәриштәлириниң бар екәнлигигә ишиниш.
3. Аллаһ таала чүшәргән китапларға ишиниш.
4. Аллаһ таалиниң пәйғәмбәрлиригә ишиниш.
5. Қиямәт күнигә ишиниш.
6. Яхшилиқ вә яманлиқ Аллаһ тааланиң бәлгүлигән тәғдири билән болидиғанлиғиға ишиниш.

Алла таала Қуръан Кәримдә бу әқидиләрни баян қилип вә бизләрни бу әқидиләргә ишинишкә буйруп мундақ дәйду:

“Әй мөмүнләр! Аллаһқа, Аллаһниң пәйғәмбиригә вә Аллаһ униңға назил қилған китапқа (йәни Қуръанға) вә илгири Аллаһ назил қилған китапларға иман кәлтүрүңлар. Кимки Аллаһни, Аллаһниң пәриштәлирини, китаплирини, пәйғәмбәрлирини вә ахирәт күнини инкар қилидекән, у қаттиқ азған болиду” *(Ниса сүриси, 136-айәт).*

Жуқуридики алтә иманға чин қәлбидин ишинип, етиқат қилған киши мөмүн дәп атилиду.

ИСЛАМ ДИНИНИҢ АСАСЛИРИ

Ислам дининиң қурулмисидики асасий әмәлләр төвәндики бәш ибадәт болуп, улар:

1. Алла таалидин башқа етиқат вә ибадәт қилишқа һәқлиқ болған Илаһ йоқ екәнлигигә, Муһәммәд Әләйһиссаламниң Аллаһ

таала тәрипидин әвәтилгән һәқ Пәйғәмбәр екәнлигигә гувалиқ бериш.

2. Һәр күни бәш вақит намазни Ислам динида көрситилгән бойичә ада қилиш.

3. Мал-дунияси закат бериш миқдариға йәтсә, жилда бир қетим еһтияжидин ташқири мал-мүлкидин қириқтин бирини закат бериш.

4. Жилда бир ай рамзан розисини тутуш.

5. Ихтисадий йетәрлик болуп, қудрити йәтсә өмүр ичидә бир қетим Бәйтуллани (Кәбини) һәж қилиш.

Пәйғәмбәр Әләйһиссалам Ислам дининиң жуқуридики бәш чоң асасини баян қилип мундақ дегән:

“Ислам дини бәш асасниң үстигә қурулған: Аллаһтин башқа һәқиқи илаһ йоқ екәнлигигә, Муһәммәд Әләйһиссаламниң Аллаһниң бәндиси вә һәқ Пәйғәмбири екәнлигигә гувалиқ бериш, намаз оқуш, закат бериш, рамзан розисини тутуш вә һәж қилиштур” **[Муслим вә Бухари ривайити]**.

Жуқуридики бәш чоң ибадәтни орунлиған киши мусулман дәп атилиду.

ИБАДӘТ

Кишиләр Ислам динини қобул қилип мусулман болғандин кейин, уларға Аллаһ тааланиң әң авал буйриған нәрсиси ибадәттур.

Ибадәт – Аллаһ таала яхши көридиған вә рази болидиған һәр қандақ сөз-һәрикәт вә қәлибниң әмәллирини өз ичигә алған бир исимдур. Ибадәтниң түрлири наһайити көп: намаз оқуш, закат бериш, роза тутуш, һәж-өмрә қилиш, тоғра сөзләш, аманәтни ада қилиш, илим үгиниш, Аллаһтин қорқуш, ата-аниға яхшилиқ қилиш, урук-туққанларға силә-рәһим (маддий вә мәнивий ярдәм) қилиш, вәдигә вапа қилиш, һалал ризиқ үчүн ишләш, зулумға, һәқсизликкә қарши туруш, балиларни иманлиқ вә әхлақлиқ қилип тәрбийләш вә оқутуш, башқиларни яхши ишларға тәрғип қилиш, яман ишлардин мәнъий қилиш, хошниларға, пекирларға, мусапирларға яхшилиқ қилиш, һайванларға рәһим қилиш,

Қуръан оқуш, дуа қилиш, Аллаһни вә униң Пәйғәмбирини сөйүш, Аллаһниң нemәтлиригә шүкүр қилиш, бала-қазаларға сәвир қилиш, Аллаһтин ярдәм сораш вә булардин башқа Аллаһқа яқидиған ишларниң һәммиси ибадәттур.

ИБАДӘТ АЛЛАҺНИҢ ҺӘҚҚИДУР

Аллаһ таалаға ибадәт қилиш – Алла тааланиң инсанлар үстидики һәққидур. Чүнки, Аллаһниң инсанларға ата қилған немәтлири вә яхшилиқлири интайин көптур. Бу немәтләр һәқиқәтән сан-санақсиз вә һесапсиз немәтләрдур. Бу немәтләр вә яхшилиқлар һәр қандақ әқли бар инсанни немәт бәргүчиниң һәққини ада қилишқа мәҗбур қилиду. Инсанниң затидики (өзидики) Аллаһниң немәтлирини алсақму, улар һәқиқәтән көптур вә әлвәттә, Аллаһқа шүкүр ейтиш йүзисидин униңға ибадәт қилишни лазим қилиду.

Бу немәтләрниң бәзилири:

1. Алла тааланиң инсанни барчә мәхлуқлардин улуқ қилип ятратқанлиқ немити.

2. Инсанни барчә мәхлуқлардин гөзәл, көркәм қилип ятратқанлиқ немити.

3. Инсанни барчә мәхлуқларни өз хизмитигә салалайдиған имтиязлиқ қилип яратқанлиқ немити.

4. Инсанниң пүтүн әзалирини қоллинишқа қолайлиқ вә һәр еһтияжиға ярамлиқ қилип яратқанлиқ немити.

5. Әқил бәргәнлик немити.

6. Көридиған қилип яратқанлиқ немити.

7. Сөзләйдиған қилип яратқанлиқ немити.

8. Пуралайдиған қилип яратқанлиқ немити.

9. Теталайдиған қилип яратқанлиқ немити.

10. Тәпәккүр қилип, ойлайдиған қилғанлиқ немити.

11. Күндилик таза вә ләззәтлик йемәк-ичмәкләрни ата қилип, инсанни озуқландурғанлиқ немити.

Булардин башқа сансиз немәтләрниң һәммиси инсанниң Аллаһ таалаға шүкүр ада қилип, ибадәт қилишини лазим қилиду. Инсанниң әқли вә характери яхшилиққа яхшилиқ қайтурушни, немәт бәргүчини улуқлашни инсаний борч дәп билиду. Шунчилик

сансиз немәтләрни ата қилған егиси – Аллаһқа ибадәт қилиш арқилиқ униңға шүкүр ейтишни унтуған инсанни қандақму инсан дейишкә болсун!..

Аллаһ таала бу сансиз вә һесапсиз немәтләрниң бәдилигә инсанлардин пәқәт өзигила ибадәт қилишлирини сорайду. Алла таала мундақ дәп буйруйду:

“Әй инсанлар! Тәқвадарлардин болушиңлар үчүн (йәни Аллаһниң азавидин сақлинишиңлар үчүн) силәрни вә силәрдин бурунқиларни яратқан пәрвардигариңларға ибадәт қилиңлар” *(Бәқәрә сүриси, 21-айәт).*

ӘҢ УЛУҚ ИБАДӘТ НАМАЗДУР

Һәр қандақ нәрсиниң мәлум дәрижиси вә мәртивиси болғинидәк, Ислам динидики ибадәтләрниңму соваплиқ тәрәптин бир-биригә охшимиған дәрижилири вә мәртивилири бардур. Намаз барлиқ ибадәтләрниң әң улуғи вә мөтивәридур. Намаз Алла таалаға болған иманниң әң жанлиқ гувачиси вә итаәтмәнликниң әң көрүнәрлик намайәндисидур. Намаз пүтүн яхшилиқларниң беши вә мусулманлиқниң ипадисидур. Шуңа Алла таала мундақ дәйду:

“Мөмүнләр һәқиқәтән бәхиткә еришти (шундақ мөмүнләрни) улар намазлирида (Аллаһниң улуқлиғидин сүр бесип кәткәнликтин) әйминип турғучилардур” (*Мөминун сүриси, 1-айәт).*

Алла таала бу айәттә, намазни бәхиткә еришишниң авалқи васитиси қилип көрсәткән.

Пәйғәмбәр Әләйһиссалам “Намаз пүтүн яхшилиқларниң бешидур” дәп көрсәткән.

Намаз һәққидики асасий мавзуни башлаштин илгири Ислам динидики шәриәт истилаһатлирини тонуп өтүшкә тоғра келиду.

ИСЛАМ ДИНИДИКИ ШӘРИӘТ ИСТИЛАҺАТЛИРИ ВӘ УЛАРНИҢ ТӘРТИПЛИРИ

Ислам динидики шәриәт (қанун) истилаһатлири йәттә болуп, улар төвәндикиләр:

1. Пәриз. Пәриз – Қуръан вә Муһәммәд Әләйһиссаламдин садир болғанлиғи шүбһисиз дәрижидә испатланған һәдисләр арқилиқ кәскин буйрулған әмәлләр демәктур. Мәсилән, бәш вақит намаз оқушниң пәриз болғиниға охшаш. Пәриз болған әмәлләрни орунлиған киши савапқа еришиду. Униңға әһмийәт бәрмигәнликтин орунлимиған киши қаттиқ гунакар болиду. Униң пәриз екәнлигигә инкар қилған киши капир болиду.

Пәриз икки қисимға бөлүниду. Бири – пәриз әйин, йәнә бири пәриз кипайәдур. Пәриз әйин – һәр бир шәхсниң өзи орунлишиға буйрулған пәриз демәктур. Мәсилән, бәш вақит намаз, роза вә башқиларға охшаш. Пәриз кипайә – умумий мусулманларниң бир қисимлириниң орунлиши билән орунлимиған башқилардин әпу қилинидиған пәриз демәктур. Мәсилән, жиназа намизиға охшаш, әгәр бу пәризни һеч ким орунлимиса пүтүн жамаәт гунакар болиду.

2. Важип. Важип – Қуръан вә һәдисләр арқилиқ буйрулған, бирақ пәриздәк кәскин болмиған әмәлләр демәктур. Мәсилән, һейт намазлири, витир намизиға охшаш, важипни, орунлиған киши савапқа еришиду. Уни тәрк әткән киши пәризни тәрк әткәндин бир дәрижә төвән гунакар болиду. Важипқа инкар қилған киши капир болмайду, бәлки гунакар болиду.

3. Сүннәт. Сүннәт – Пәйғәмбәр Әләйһиссалам өзи орунлап адәт қилған яки башқиларни униңға буйриған вә яки башқилар қилса уни дурус көрүп қоллиған һәр қандақ әмәл-ибадәт вә иш-һәрикәтләр демәктур. Сүннәт икки қисимға айрилиду. Бири, тәкитлик сүннәт йәнә бири тәкитсиз сүннәттур. Тәкитлик сүннәт – Пәйғәмбәр Әләйһиссалам уни һәмишә орунлиған вә үзүрсиз тәрк қилмиған сүннәт. Мәсилән, бәш вақит намазниң сүннәтлирини оқушқа охшаш. Тәкитсиз сүннәт – Пәйғәмбәр Әләйһиссалам уни

гаһида орунлиған, гаһида тәрк әткән, һәмишә қилмиған сүннәт демәктур. Мәсилән, әсир намизидин бурун төрт рәкәт намаз оқушқа охшаш.

4. Һарам. Һарам – униң мәнъий қилинғанлиғи Қуръан вә Муһәммәт Әләйһиссалам (униңдин садир болғанлиғи шүбһисиз дәрижисидә испатланған) һәдисилири билән кәскин бекитилгән ишлар демәктур. Мәсилән, зина қилиш, һарақ ичиш, ялған сөзләш вә башқиларға охшаш. Һарам қилинған ишларни қилған киши қаттиқ гунакар болиду, тәрик әткән киши совапқа еришиду. Һарамни һалал саниған киши капир болиду.

5. Мәкруһ тәһрими. Мәкруһ тәһрими – униң мәнъий қилинғанлиғи Муһәммәт Әләйһиссалам һәдисилири арқилиқ бәкитилгән ишлар демәктур. Мәсилән, бириниң содисини бузуш, бириниң некаһланмақчи болған қизиға униң рухситисиз некаһлинивелишқа охшаш. Бу хил мәкруһларни тәрк етиш совaптур. Инкар қилған киши капир болмайду, гунакар болиду.

6. Мәкруһ тәнзиһи. Мәкруһ тәнзиһи – униң мәнъий қилинғанлиғи Муһәммәт Әләйһиссалам һәдисилири арқилиқ бәкитилгән әмәлләр демәктур. Мәсилән, аммивий сорунларға, мечитқа бармақчи болған кишиниң самсақ, пиязға охшаш йеқимсиз һидлиқ нәрсиләрни истимал қилишиға охшаш. Бу хил мәкруһларни тәрк әткән яхши. Инкар қилғучи капир болмайду, гунакар болиду.

7. Мубаһ. Мубаһ – уни ишләш яки тәрк етиш һәр кишиниң өз ихтиярдики ишлар демәктур. Мәсилән, йейиш, ичиш, олтириш, қопушқа охшаш. Мубаһ ишларни ишләш яки тәрк етиш билән һеч қандақ гуна яки совап болмайду.

Һәр қандақ әмәл – ибадәтләрдики пәриз дәп аталған ишлардин бирәрси тәрк қилинса, шу әмәл-ибадәтләрниң һәммиси бекар болиду. Уни қайта орунлашқа тоғра келиду. Мәсилән, намаздики пәриз болған ишлардин руку (егилиш) яки сәждиниң тәрк етилиши билән намаз бекар болиду.

Һәр қандақ әмәл-ибадәтләрдики важип дәп аталған ишлардин бирәрси қәстән (әттәй) тәрк етилса, шу әмәл-ибадәтниң һәммиси бузулиду. Әгәр сәвәнликтин (унтуп қалғанлиқтин) тәрк етилгән болса, ибадәт бузулмайду, нуқсан билән тапиду. Намазда болса,

сәвәнлик сәждисини қилиш билән нуқсан пүтүнлиниду. Мәсилән, “Фатиһә” сүрисини намазда оқуш важип. Уни қәстән тәрк әтсә намаз бузулиду. Әгәр сәвәнликтин тәрк етилса намаз бузулмайду. Намазниң ахирида сәвәнлик сәждә қилиш арқилиқ бу нуқсан пүтүнлиниду.

Һәр қандақ әмәл-ибадәтләрдики сүннәт дәп аталған ишлардин бирәрси яки һәммиси әттәй яки сәвәнлик билән тәрк қилиниши билән шу әмәл-ибадәт бузулмайду. Чүнки сүннәт тәрк етилиши билән ибадәтләрдә нуқсанлиқ билән сүпәтләнмәйду. Мәсилән, намазниң сүннәтлиридин болған, һәр рәкәтниң бешида “бисмиллани” ейтишниң тәрк етилиши намазниң камиллиғиға нуқсан йәткүзмигинигә охшаш.

Һәр қандақ әмәл-ибадәтләрдә мәкруһ болған ишлардин бирини яки көпини садир қилиш билән бу әмәл-ибадәтләр бузулмайду.

Мулаһизә: төвәндә пәриз әйин үчүн “пәриз”, тәкитлик сүннәт үчүн “сүннәт”, мәкруһ тәһрими үчүн “мәкруһ” дәп қисқартип берилиду.

I БАП

ИСЛАМ ДИНИДИКИ НАМАЗ

1. Ислам динидики намаз.
2. Намазниң Ислам динидики орни.
3. Бәш вақит намазниң һөкми.
4. Бәш вақит намазниң сирлири.
5. Намазниң пайдилири.
6. Намазни тәрк етишниң гунаһи.

1. ИСЛАМ ДИНИДИКИ НАМАЗ

Намаз – пүтүн динлардин ортақ буйрулуп кәлгән қедимий ибадәттур. Амма Ислам динида мусулманларға буйрулған намаз болса көплигән хасийәтлири вә һекмәт сирлири билән башқа динлардики намазлардин алаһидә пәриқлиқ болған әң катта ибадәттур. Һеч қандақ бир диндики намаз Ислам динидики намазға тәң болалмайду.

2. НАМАЗНИҢ ИСЛАМ ДИНИДИКИ ОРНИ

Имандин кейинла мусулманларға әң авал буйрулған ибадәт намаздур. Ислам динида намазниң мәртивисигә йетәләйдиған бирму ибадәт йоқтур.

1. Намаз Ислам дининиң асасидур. Пәйғәмбәр Әләйһиссалам бу һәқтә мундақ дегән:

“Динниң беши Ислам, униң асаси намаздур” **[Тирмизи ривайити]**.

2. Намаз қиямәт күни мусулман кишиниң әң авал һесап берилидиған бирдин бир ибадитидур. Пәйғәмбәр Әләйһиссалам мундақ дегән:

“Қиямәт күни әң авал һесап елинидиған әмәл намаздур” **[Әбу Давут ривайити].**

3. Намаз – Ислам динининң қәтъий йоқалмайдиған бирдин-бир шиаридур.

4. Намаз Пәйғәмбәр Әләйһиссаламниң ахирқи вәсийитидур.

“Пәйғәмбәр Әләйһиссалам вапат болуш алдида сәкратта йетип “намаз, намаз” дәп қайта-қайта тәкитлигән” **[Әһмәд ривайити].**

5. Башқа ибадәтләрниң һәммиси йәр йүзидә пәриз қилинған болса, бәш вақит намаз мираж кечиси асманда пәриз қилинған. Мана бу, намазниң Ислам динидики орнининң нәқәдәр йүксәк екәнлиги вә әһмийитидин дерәк бериду. Шуңа “намаз мусулманларниң миражи” дәп аталған.

3. БӘШ ВАҚИТ НАМАЗНИҢ ҺӨКМИ

Һәр қандақ ақил (Ақил – әқли-һоши жайида болған балағәткә йәткән, 12 яшниң үстидики) мусулман кишигә күндә бәш вақит намаз оқуш пәриздур. Алла таала Қуръан Кәримдә бәш вақит намазниң пәриз екәнлигини елан қилип мундақ дәйду:

“Шүбһисизки, намаз мөмүнләргә вақти бәлгүләнгән пәриз қилинди” *(Ниса сүриси, 103-айәт).*

4. БӘШ ВАҚИТ НАМАЗНИҢ СИРЛИРИ

Алла таала мусулманларға пәриз қилинған бәш вақит намазниң орунлишиш вақитлирини кечә-күндүзниң охшаш болмиған саатлириға бәлгүлиди. Бу бәш вақит намаз һәқиқәттә мусулманларниң күндилик һаятида садир қилған хаталиқлири вә гуналирини жуюп паклайдиған роһий мончиси еди. Пәйғәмбәр Әләйһиссалам саһабилириға бу мәнани мону соал арқилиқ ипадилигән:

“Ейтиңларчу, әгәр силәрниң бириңларниң өйиниң алдида дәрия болса, униңда һәр күни бәш қетим жуюнса, униң бәдинидә кир қаламду?” дәп саһабилиридин сориди Пәйғәмбәр Әләйһиссалам Саһабилири: “Яқ, кир қалмайду” дәп жавап бериши. Бу вақитта Пәйғәмбәр Әләйһиссалам: “Бәш вақит намаз әйнә шу дәрияға охшаштур. Аллаһ униң билән хаталиқларни йоққа чиқириду, – деди” **[Бухари ривайити].**

Мундин башқа бәш вақит намаз инсанниң маддий чүшәнчилиридин азат болуп, Аллаһниң Һузуриға йүзлиниш (қараш) арқилиқ өзиниң роһини йүксәлдүрүши үчүн әң пайдилиқ болған паалийәттур.

Инсан демәк, биз көрүп турғандәк, йәп-ичидиған вә сөзләйдиған маддий һәйкәлла әмәс, бәлки инсанниң һәқиқити униң роһидур. Мошу роһниң йүзисидин инсанға пәриштәләр сәждә қилған. Инсанниң роһи ғизасини алимларниң илими яки әдипләрниң әдәбияти яки пәйласупларниң пәлсәпәси тәминләлмәйду.

Униң пәқәт Аллаһқа намаз вә башқа ибадәтләр арқилиқ йеқинлишишила тәминләләйду. Худди ашқазан күндилик үч вақитлиқ тамаққа муһтаж болғандәк, инсанниң роһиму бәш вақит намазға муһтаждур. Бәш вақит намаз йәнә Аллаһқа йеқинлишишниң әң биринчи васитисидур. Пәйғәмбәр Әләйһиссалам Аллаһ билән бәндиниң намаздики йеқинлиғини көрситип мундақ дәгән:

“Һәқиқәтән инсан намазға турғандин башлап намазни түгәткәнгә қәдәр Аллаһ униңға нәзәр қилип туриду” **[Ибни Мажә ривайити].**

5. НАМАЗНИҢ АХИРӘТЛИК ПАЙДИЛИРИ

Намазниң ахирәтлик пайдилири:

1. Инсан намаз оқуш арқилиқ мусулман салаһийитигә кириду. Чүнки намаз мусулманлиқниң ипадисидур.

2. Намаз жәннәтниң ачқучидур. Чүнки Пәйғәмбәр Әләйһиссалам “Жәннәтниң ачқучи намаздур” дегән.

3. Намаз инсанниң роһини паклайду вә жуқури дәрижилиригә көтириду. Чүнки инсанниң роһанийлиғи униң нәпси, һәвәсигә үстүн келип ғәлибә қилған вақитта инсан пәриштәләрниң дәрижисигә, гаһида униңдин үстүн дәрижилиригә, йүксилиду. Әксичә болғанда, инсан һайвандин пәриқләнмәй қалиду.

4. Намаз инсанни гуна, яман ишлардин сақлайду. Чүнки инсан һәр күни бәш вақит намаз оқуш арқилиқ Аллаһниң һузуриға йүзлинип әһдисини йеңилап турған екән, у киши Аллаһниң һимайисидә болиду. Аллаһ бу һәқтә мундақ дәйду.

“Намаз һәқиқәтән қәбиһ ишлардин вә гуналардин тосайду” *(Әнкәбут сүриси, 45-айәт).*

5. Намаз арқилиқ инсанниң бурун қилған гуналири вә хаталиқлири кәчүрүм қилиниду. Чүнки һәр қандақ яхши ишлар яманлиқларни йоққа чиқириду. Аллаһ мундақ дәйду.

“Шүбһисизки, яхши ишлар арқилиқ яман ишлар жуюлиду” *(Һуд сүриси, 114-айәт).*

6. Намаз кишини Аллаһқа йеқинлаштуриду. Нәтижидә у киши Аллаһниң дәргаһида алий дәрижилиригә еришиду. Аллаһ мундақ дәйду.

“Аллаһқа сәждә қилған (шу арқилиқ Аллаһқа) йеқинлиқ һасил қилған” *(Әләқ сүриси, ахирқи айәт).*

Намазниң дуниялиқ пайдилири

1. Намаз пакизлиқ вә гөзәлликтур. Намаз роһни вә қәлбни кибр, ғәпләт вә мәғрурлуқлардин тазилап, паклайдиған мәнивий тазилиқ болғинидәк, у инсанни нижасәтләрдин, кирләрдин вә йеқимсиз пурақлардин паклайдиған һиссий тазилиқтур. Чүнки намаз оқушниң шәрти бәдәнниң, кийимниң вә намаз оқуйдиған жайниң пак болуши вә таһарәт елиш арқилиқ йәнә бир қетим паклиништин ибарәттур. Намазниң ачқучи таһарәттур. Пәйғәмбәр Әләйһиссалам

“Һәқиқәтән Аллаһ пактур, у паклиқни яқтуриду”, – дегән **[Тирмизий ривайити].**

2. Намаз сәвирчанлиқни вә чидамлиқни ашуриду. Намаз инсанни роһий вә нәпсий қувәтләр билән тәминләш арқилиқ униң сәвирчанлиғини вә ирадисини ашуриду. Һәмдә кишигә дунияниң қийинчилиқлири вә бала-қазалири үчүн тәсәлли бериду. Шуңа Аллаһ мундақ дәйду:

“Әй Мөмүнләр! Сәвир арқилиқ вә намаз арқилиқ Аллаһтин ярдәм тиләңлар” *(Бәқәрә сүриси, 153-айәт).*

“Пәйғәмбәр Әләйһиссалам бирәр қийин мәсилигә дуч келип, гәмкин болса, һаман намаз оқатти” **[Әһмәд ривайити].**

Бүгүнки күндә ғәйри диндики кишиләрдинму көплигән алимлар вә тиббий мутәхәссисләр мусулманларниң намаз сайисида һесапсиз һиссий вә мәнавий пайдилардин бәһриман

болидиғанлиғиға иқрар болмақта. Әйнә шундақ алимлардин доктор Кесс мундақ дәп язиду: “Намаз паалийәтчанлиқни ашуруш-та бүгүнки күнгә кәлгичә тонулуп кәлгән әң чоң қувәттур. Мән докторлуқ сүпитим билән давалаш үнүм бәрмигән нурғунлиған кесәлләрниң намаз оқушни башлиғандин кейин яхши болуп кәткәнлигини көрдүм”.

Мана булар умумий намазниң пайдиси. Ислам динидики намазниң пайдилиқ тәрәплирини ейтип түгитиш мүмкин әмәс.

3. Намаз әхлақни күчәйдиған қувәттур. Намаз вижданни яман ишлардин қайтуруп, яхши ишларға башлайдиған түрткидур. Намаз кишиниң паалийәтчан, шиҗаәтлик болушиға капаләт қилиду.

Намаз буниңдин башқа, инсанға көплигән гөзәл әхлақларни үгитиду. Гөзәл әхлақниң өз егисигә вә башқиларға наһайити көп пайдилири бардур. Бирәр кишиниң гөзәл, әхлақи йүзисидин умумий хәлиқ мәнпийәтлиниду. Намаз оқуватқан кишиләрдин бир қисимлириниң әхлақи вә хулқидики начарлиқлар уларниң оқуған намазлириниң мәнасиз һәрикәттинла ибарәт екәнлигидин дерәк бериду. Чүнки һәқиқий намаз кишини яман ишлардин тосалайду вә гөзәл әхлақлар билән безәйду.

4. Намаздики паалийәтләр гимнастикидин пайдилиқтур. Нормалдики гимнастик һәрикәтләр билән намаз әснасидики паалийәтләрни селиштурғанда, дәрһал 5 пәриқни көримиз.

1) Пүтүн сүннәтлири билән толуқ оқулған бәш вақит намаз 40 рәкәт вә һәр бир рәкәттә 2 дин сәждә болуп җәми 80 сәждә бардур. Һеч қандақ гимнастика ойнайдиған адәм күнигә 40 қетим йәргә егилип, 80 қетим бешини йәргә қоюп йәнә турмайду.

2) Намаз аста-аста, тәмкин һәрикәтләр билән оқулғачқа, бәдән вә қәлб чарчимайду. Гимнастикида болса бәдән вә қәлб чарчайду.

3) Намаз күнниң бәш айрим вақитлирида оқулиду. Һеч қандақ гимнастика санайдиған адәм һәр күни бәш қетим айрим, бәлгүлүк вақитлирида мунтәзим һалда бу иш билән шуғулланмайду.

4) Намаз өмримизниң ахириғичә пәриздур. Һеч бир гимнаст өмриниң ахириғичә гимнастика ойнашни давам қилдуралмайду.

5) Намаз оқуш үчүн таһарәт гаһида ғусул шәрттур. Һалбуки, гимнастика ойнаш үчүн мундақ бир шәрт йоқтур.

5. Намаз кесәлләргә шипадур. Француз доктор, алимлири тәрипидин елан қилинған мақалиларда ревматизм, бәл вә

башқиму ағриқларға муптила болған кесәлләргә мусулманларға охшаш күнигә бәш вақит намаз оқушни тәвсийә қилғанлиқлирини вә әмәлиятта намаз әснасида йәргә егилип йәнә түз турушниң тиз ағриқлирини йоқ қилидиғанлиғини, сәждә қилишниң сирт мускуллирини күчләндүридиғанлиғини язған. Инсан һаятида қанниң орни наһайити муһимдур. Қәлб қанни бәдәнниң әң кичик томурлириғичә улаштуруш үчүн һемишәм қанни пүләп туриду. Қәлбниң бу вәзиписини нормал һалда өтүши үчүн инсанниң бир қисим һәрикәтләрни қилиш арқилиқ һүҗәйриләрниң қан билән жуюлуп туриши муһимдур. Намаздики һәрикәтләр аста вә тәмкин һалда қилинғачқа, қәлбниң бу вәзиписигә алаһидә ярдәмчи болиду.

6. НАМАЗНИ ТӘРК ЕТИШНИҢ ГУНАҺИ

Ислам динидики шәриәт бойичә, Аллаһ пәриз қилған намазларни – уларниң пәриз екәнлигини билип туруп тәрк әткәнликниң әң чоң гуна вә Аллаһниң һәққигә ишләнгән әң кәчүрүлмәс җинайәт екәнлигидә һеч бир шүбһә йоқтур.

Намазни тәрк әткүчиләр үч түрлүк болиду:

1. Намазниң пәриз екәнлигини етирап қилмиғанлиқтин тәрк әткүчиләр болуп, мундақ кишиләр шәксиз капирлардур. Чүнки Ислам дининиң һөкүмлириниң бирәрсигә инкар қилған киши капир болиду.

2. Намазниң пәриз екәнлигини билмигәнликтин уни тәрк әткүчиләр болуп, мундақ кишиләрниң бу үзүрлири қобул қилиниду вә намазни тәрк әткини үчүн жавапкәрликкә тартилмайду. Бирақ һазирқи әсирдә дунияниң қайси булуңида болмисун, намазниң пәриз екәнлигини билмигән вә аңлимиған бирәр мусулманниң тепилиши тәсәввурдин жирақ.

3. Намазниң пәриз екәнлигигә етирап қилип туруп униңға әһмийәт бәрмигәнликтин уни тәрк әткүчиләр болуп, улар қаттиқ гунакар болиду вә өзлирини Аллаһниң азавиға тутқан болиду. Намазни тәрк әткүчиләрниң ахирәттә чекидиған азаплири тоғрилиқ Аллаһ мундақ дәйду:

“Һәр инсан қилмишлири түпәйлидин (дозақта) мәһбустур. Пәқәт саадәтмән (бәхитлик) мөмүнләр буларниң сиртида болуп, улар җәннәтләрдә болиду, улар гунакарлардин “силәрни

дозаққа киргүзгән немә?” дәп сорайду. Улар “биз намаз оқумидуқ, мискинләргә таам бәрмидуқ” дәп жавап бериду” (*Муддәссир сүриси, 38-44 айәтләр).*

Аллаһниң рәһмитигә еришиш арқилиқ җәннәткә киришниң васитиси намаз екәнлигини баян қилип, Аллаһ мундақ дәйду:

“Аллаһниң рәһмитигә еришишиңлар үчүн намаз оқуңлар, закат бериңлар, Пәйғәмбәргә итаәт қилиңлар” *(Нур сүриси, 56-айәт).*

Пәйғәмбәр Әләйһиссалам мундақ дегән:

“Капирлар билән бизниң аримиздики пәриқ намаздур. Кимки намазни тәрк етидикән, у капир болиду” [**Әһмәд ривайити**].

Пәйғәмбәр Әләйһиссалам бу һәдистә, намазни тәрк етишниң гунасиниң интайин еғир бир гуна болғини үчүн намазни тәрк әткүчиләрни капирлиқ билән сүпәтлигән. Бирақ, купри (йәни капирлиқ) икки қисимға айрилиду: бири, етиқади купри болуп, бу Аллаһқа яки алтә иманниң бирәрсигә инкар қилғанлиқ билән мәйданға кәлгән купри. Етиқади купри иманға зит келиду вә кишиниң Ислам динидин чиқип кетишигә сәвәп болиду. Иккинчиси, әмәли купри болуп, бу намазни тәрк етиш яки Аллаһниң немәтлиригә тузқорлуқ қилғанлиқ билән мәйданға кәлгән купри. Әмәли купри иманға зит кәлмәйду. Нәтиҗидә уни садир қилған киши қаттиқ гунакар болған болсиму, имандин чиқип һәқиқий капир болуп кәтмәйду. Намазни тәрк етишниң гунаһиниң еғирлиғи үчүн намазни тәрк әткүчиләрниң капирлиқ билән сүпәтләнгәнлиги йетәрлик. Намазни тәрк етишниң мунчилик еғир гуна болуп санилидиғанлиғидики сир шуки, намазни тәрк етиш каинатниң қанунийити билән зитлашқанлиқтур. Чүнки каинаттики һәр қандақ мәхлуқат өз тиллири билән Аллаһни улуқлайду. Аллаһ бу һәқтә мундақ дәйду:

“(Каинаттики) қандақла нәрсә болмисун, Аллаһни пак дәп мәдһийәләйду. Лекин силәр (тилиңлар охшаш болмиғанлиғи үчүн) уларниң мәдһийисини сәзмәйсиләр” *(Исра сүриси, 44-айәт).*

II БАП

НАМАЗНИҢ ШӘРТЛИРИ

1. Паклиқ
2. Таһарәт (ғусул вә тәйәммумларму ичидә)
3. Намаз вақтиниң кириши.
4. Әврәт жайларни йепиш.
5. Қиблигә йүзлиниш.
6. Нийәт.

Намазниң жуқуридики бу 6 шәрт намазниң сиртидики пәризлири дәпму атилиду.

1. Паклиқ

Намазниң шәртлиридин болған паклиқ – намаз оқумақчи болған кишиниң бәдининиң, кийиминиң вә намаз оқуйдиған жайниң нижасәтләрдин вә кирләрдин пак болуши демәктур.

Паклиқниң һекмәтлири.

Ислам дининиң паклиққа әһмийәт берип мусулманларни тазиликқа вә паклиққа буйрушида, инсан бәдинигә, роһиға вә тән-саламәтлигигә интайин пайдилиқ болған нурғунлиған алий һекмәтләр бардур.

Қисқиси, бәдәнни су билән жуюп, униңдики нижасәт вә кирләрни йоқитишта бәдәнниң йепилип қалған төшүкчилири ечилип, нәпәс елишниң оңайлишишиға, вужудниң раһәтлинишигә вә униң паалийәтчанлиғиниң ашурулушиға алаһидә пайдилиқтур.

Паклинишқа болидиған сулар.

Ямғур сүйи, қар сүйи, ериқ-өстәң, деңиз сүйи, қудуқ сүйи, булақ сүйи, көл сүйи, муздин ериған су, труба сүйи қатарлиқ сулардин қайси бирини униң рәңги яки тәми, яки һиди әслидики тәбиитидин өзгәрмигән болуши шәрт болуп, пүтүн паклиниш-

лар үчүн вә таһарәт, ғусул үчүн қоллинишқа болиду. Әгәр суниң рәңги яки тәми яки һиди өзгәргән болса, мундақ суни қоллинишқа болмайду.

Нижасәтләр (паскинчилиқлар).

Нижасәтләр икки қисимға айрилиду. Биринчиси, қаттиқ нижасәт, иккинчиси, йеник нижасәт: һарақ, қан, һарам болған малниң гөши вә териси, гөши йейилмәйдиған һайванларниң сүйдүклири, ишт, чошқа вә башқа жиртқуч һайванларниң тәрәтлири вә шалуқлири, тоху, өдәк вә ғаз қатарлиқларниң тәрәтлири вә инсан бәдинидин чиқиши билән таһарәт бузидиған һәр қандақ нәрсиләр (чоң-кичик тәрәт, қан, мәни (сперма), мәзи (жинси һәвәс қозғалғанда етилмастин чиқидиған су), вәди (кичик тәрәттин кейин чиқидиған дуға, ақ су қатарлиқлар).

Йеник нижасәтләр – атниң вә башқа гөши йейилидиған һайванларниң сүйдүклири, учар қанатларниң тәрәтлири қатарлиқлар.

Нижасәтләрниң кәчүрүм қилиниш микдари.

Қаттиқ нижасәтләрдин қолниң чоң бармиғини тимиғичилик микдардики нижасәтни көрмәстин намаз оқулған болса, бу намаз мәқбул болиду, кейин қайта оқушқа лазим кәлмәйду. Амма көрүп туруп нижасәт билән намаз оқулса, у кәчүрүм қилинмайду. Ундақ вақитта нижасәттин паклинип, намазни қайта оқуш керәк.

Истинжа.

Истинжа тәрәт қилинидиған органларни тазилаш демәктур. Әгәр су болмиғанда, қәғәз, чалма, таш, рәхт, парчиси билән тазилинишқа болиду. Амма хиш, көмүр, төмүр, һак вә әрәп һәрипи билән йезилған китап, журнал вә гезитлар билән тазилинишқа болмайду. Башқа һәрипләр билән йезилған, диний болмиған китап, журнал вә гезитларни қоллинишқа болиду.

ТАҺАРӘТ

Таһарәтниң пәризлири.

Таһарәтниң пәризлири 4 болуп, улар:

1. Йүзни жуюш.
2. Икки қолини җәйнәклири билән қошуп жуюш.

3. Икки путини ошуқлири билән қошуп жуюш.

4. Башниң төрттән биригә мәсһи қилиш (йәни һөл қол билән силаш).

Таһарәтниң сүннәтлири.

Таһарәтниң сүннәтлири көптур.

1. Таһарәт елишни нийәт қилиш.
2. Таһарәтни Бисмилләһир раһмәнир раһим дәп башлаш.
3. Икки қолни биләклиригичә жуюш.
4. Чишларни мисвак (мисвак – ирак дәриғидин кесилидиған чиш щеткисиға охшаш яғач, демәктур) билән жуюш.
5. Еғизға үч қетим су елип чайқаш.
6. Буруңға үч қетим су елип тазилаш.
7. Бармақларниң арисини су билән силаш.
8. Һәр әзани үч қетимдин жуюш.
9. Икки қулаққа мәсһи қилиш (силаш).
10. Гәдәнгә мәсһи қилиш.
11. Таһарәтни тәртиви билән елиш.
12. Жуюшта оң тәрәптин башлаш.

Таһарәт елишниң қаидилири:

Әң алди билән таһарәт елишни қәлбимиздә нийәт қилип, Бисмилләһир раһмәнир раһим дәймиз. Андин қолимизни үч қетим жуюмиз. (1-шәкил).

– Оң қолимиз билән еғизимизға үч қетим су елип, үч қетим чайқаймиз, мисвак болса униң билән болмиса бармиғимиз билән чишлиримизни тазилаймиз. (2-шәкил).

2

3

– Бурнимизға үч қетим оң қолимиз билән су елип, сол қолимиз билән тазилаймиз. (3-шәкил).

4

– Үзүмизни (пешанимизниң чач үнүп тохтиған йеридин башлап иңәкниң астиғичә болған узунлуқта вә оң қулақниң юмшақ жайидин сол қулақниң астиғичилик тоғрилиқта) пакизә үч қетим жуюмиз. (4-шәкил)

– Авал оң қолимизни андин сол қолимизни җәйнәклири билән қошуп үч қетим жуюмиз. (5-шәкил).

5

6

– Икки қолимизниң алқинини қайта һөл қилип, бешимизни мәсһи қилимиз (6-шәкил).

– Қоллиримизниң ишәрәт бармақлири ичини, башмалтақлар билән қулақниң тешини мәсһи қилимиз. (7-шәкил).

7

Қалған үч бармақ билән гәдәнни мәсһи қилимиз. (8-шәкил).

8

– Авал оң, андин сол путимизни ошуғи билән қошуп жуюмиз. (9-шәкил).

9

Таһарәтниң мәкруһлири.

Таһарәт алғанда мәкруһ болидиған ишлар алтидур. Улар:

1. Суни нормидин артуқ қоллиниш арқилиқ исрап қилиш.
2. Нормидин бәк аз қоллиниш.
3. Су билән үзигә уруш.
4. Таһарәт әснасида дунияліқ сөзләрни көп сөзләш.
5. Таһарәт алғанда үзүрсиз башқилардин таһарәт үчүн ярдәм сораш.
6. Мәсһини бир қетимдин артуқ қилиш.

Таһарәтни бузидиған амиллар.

Таһарәт төвәндикиләрдин бирәрсини қилиш билән бузулиду:

1. Инсанниң алди вә кәйнидин чиқидиған сүйдүк, чоң тәрәт, йәл, вәди, мәзи мәни қатарлиқларниң бирәрсиниң чиқиши.

2. Бәдәндин қан яки жириң, яки серик су еқиши (чиқип ақмиған қан таһарәтни бузмайду).

3. Еғиз толғичилик қусуш.

4. Еғиздин қан келиш (түкрүктин аз болса яки түкрүкниң рәңгини қизартмиса зийини йоқтур).

5. Йетип яки бир йәргә йөлинип ухлаш.

6. Һошсизлиниш.

7. Мәст болуш.

8. Ғусулни лазим қилидиған ишлардин бирәрсини садир қилиш.

Аяқларға мәсһи қилиш.

Таһарәт алғанда, путларни жуюшниң орниға путлардики мәсиниң үстигә төвәндики шәртләр билән мәсһи қилишқа болиду:

1. Мәсиниң таһарәт елип болғандин кейин кийилгән болуши.

2. Мәсиниң ошуқларни йөгәп туридиған болуши.

3. Мәсиниң йол жүргили болидиған аяқлардин болуши (пайпақтин башқисини демәкчи, ошуқни йепип туридиған).

4. Мәсиниң һеч биридә үч бармақниң училири сиққидәк жиртиқ болмаслиғи.

5. Мәсиниң путларни қистимастин, әркин туриши.

6. Мәсиниң жәсәткә су өткәзмәслиги.

Мәсһиниң қаидиси.

Аяқларға мәсһи қилишта – қолларни һөл қилип, оң қолниң бармақлири билән оң путниң, сол қолниң бармақлири билән сол путниң училиридин башлап беғишлириғичә бир кетим силаймиз.

Мәсһиниң муддити.

Мусапир йәни йолувчилар аяқлирини таһарәт билән кийгәндин кейин, шу таһарәт бузулған вақиттин башлап үч кечә, үч күндүз (72

саат), йолувчи болмиғанлар бир кечә-күндүз (24 саат) аяқлирини йәшмәстин, униң үстигә мәсһи қилиду.

Мәсһини бузидиған амиллар.

Мәсһини бузидиған амиллар төвәндикиләр:

1. Таһарәтни бузидиған амиллар (бу вақитта таһарәт елип, аяқларниң үстигә қайта мәсһи қилиниду).

2. Аяқлардин бирәрси яки иккиси путлардин чиқип кетиши яки чиқирилиши.

3. Мәсһи муддитиниң өтүп кетиши.

4. Аяқларниң ичидә путларниң бириниң пүтүнләй яки көп қисми һөл болуши (жуқуридики үч һалда путлар таһарәт арқилиқ жуюлиду).

Теңиқниң үстигә мәсһи қилиш.

Зидә, яра, сунуқ вә чеқиқларниң үстигә теңилған теңиқларни чиқирип, униң астини жуюш зиянлиқ болған һалларда теңиқниң үстини һөлләнгән қол билән бир қетим силаш уни жуйғанниң орнида туриду. Теңиқларға қилинған мәсһиниң муддити йоқтур. Униң таһарәт үстигә теңилған болушиму шәрт әмәстур. Теңиқни алмаштуруш биләнму мәсһини йеңилашқа һажәт йоқтур.

Үзүрлүк кишиләр қандақ қилиду?

Турмастин бурни қанайдиған, алди яки кәйни тәрити тохтимайдиған кишиләр үзүрлүк кишиләр дейилиду. Мундақ кишиләрниң үзүрлири давам қилип турсиму һәр намазға айрим таһарәт елип намаз оқуйду.

АЯЛЛАРНИҢ АЯЛЛИҚ ҺАЛЛИРИ

Аялларда өзлиригә хас һал болуп, улар:

1. Айлиқ һали – айлиқ адәтниң қенини көрүш йешидики аялларниң кесәлликтин әмәс, бәлки айлиқ адити бойичә рәһимлиридин айлиқ қанниң келиши демәктур.

Айлиқ муддити. Аяллардики айлиқ адәтниң аз муддити үч күн, көпи он күн. Нормал муддити бәш күн билән йәттә күнниң арисида болиду.

2. Туғутлук һали – туғуттин кейин туғутниң қенидин пакланғучилик болған җәрияни демәктур.

Туғутлук һалниң муддити. Аялларниң туғутлук һали туғутниң қениниң тохтиши билән тамамлиниду. Қанниң түгишиниң аз муддити бир қанчә минут, көп муддити қириқ күндур.

Аяллар үчүн айлиқ вә туғутлук һаллирида мәнъий қилинған ишлар: аяллар айлиқ вә туғутниң қенидин пакланмиған муддәт ичидә намаз оқуш, роза тутуш, Қуръанни тутуш, уни оқуш, мәсчиткә кириш вә җинсий мунасивәт өткүзүш қатарлиқ ишлардин мәнъий қилиниду.

Қанлардин пакланғандин кейин, уларға ғусул қилиш пәриз болиду. Жуқуридики һалларда оқулмиған намазларниң қазасини оқумайду. Амма рамзан розисиниң қазасини тутиду.

3. Үзүрлүк һали – аялларниң айлиқ адәт көрүш муддитидә үч күндин аз яки он күндин көп, туғутлук муддитидә қириқ күндин көп, қизлардин тоққуз яшқа толуштин бурун вә чоң аяллардин адәт көрүш йешидин өтүп кәткәндин кейин рәһимлиридин қан келиши демәктур. Аяллар үзүрлүк һаллирида ибадәтләрни қиливериду. Һәр намаз үчүн йеңи таһарәт елип намаз оқуйду, җинсий мунасивәттә болалайду.

ТАҺАРӘТСИЗ КИШИЛӘР ҮЧҮН МӘНЪИЙ ҚИЛИНҒАН ИШЛАР

Таһарәтсиз кишиләр үчүн мәнъий қилинған ишлар төвәндики үчидур:

1. Намаз оқуш.
2. Кәбини тавап қилиш.
3. Қуръанни тутуш (Қуръанни қапчуғи билән тутса болиду вә уни ядқа оқуса болиду).

Таһарәтниң һекмәтлири

Таһарәтниң һекмәтлири вә пайдилири наһайити көптур.

1. Һәммигә мәлумки, таһарәт алғанда жуюлидиған органлар адәттә топрақ, чаң-тозаң вә кирләр билән, гаһида тәрләш билән

кирлинишләргә учрап туридиған очуқ органлардур. Бу органларни таһарәт елиш арқилиқ жуюп паклаш инсанниң маддий вә мәнивий паклиғини пүтүнләйду. Нәтижидә қилған әмәл-ибадәтлириниң Аллаһниң дәргаһида мәқбул васитә болиду.

2. Таһарәт елиш арқилиқ инсандики һорунлуқ, һарғинлиқ вә бошаңлиқлар йоқилип, инсанниң һәрикәтчанлиғи вә җошқунлиғи ашиду. Инсан тәбиитидә пакизлиқ тәрәптин бәдән билән роһниң арисида алаһидә бағлиниш бардур. Бәдән кирләшкән вақитта роһму чүшкүнлишиду. Бәдән пакизә, хуш пурақ болған вақитта роһму җәңгиварлиққа йүксилиду.

3. Таһарәт алғанда жуюлидиған әзалар кишиләрниң нәзәрлири чүшидиған җайлардур. Буларни топрақ, чаң-тозаңлардин вә кирләрдин пакизә жуюп туруш, әлвәттә, кишиниң башқиларниң көзлиридә гөзәл, йеқимлиқ болушиға вә һөрмәтлик болушиға пайдилиқтур.

4. Таһарәт елиш арқилиқ кичик гунаһлар биллә жуюлуп кетиду. Чүнки инсан гуна қилса көзи билән, қоли билән, пути билән вә беши билән қилиду. Шуңа бу органлар таһарәт әснасида су билән жуюлғанда, бу органлар арқилиқ ишләнгән гуналарму жуюлуп кетиду.

ҒУСУЛ

Ғусулниң тәрипи:

Ғусул – пүтүн бәдәнни пакизә жуюш арқилиқ умумий чоң тазилиқ қилиш демәктур.

Ғусулни керәк қилидиған ишлар:

1. Җинсий мунасивәттә болуш.
2. Уйқида мәниниң келиши яки ойғақ вақитларда қайси бир сәвәпләр билән мәниниң етилип чиқиши.
3. Аялларниң айлиқ вә туғутлуқ паклиниши.

Ғусулниң пәризлири:

1. Еғизға су елип чайқаш.
2. Бурунға су берип тазилаш.
3. Пүтүн бәдәнни жуюш.

Ғусулниң сүннәтлири:

1. Ғусул қилишни нийәт қилиш.
2. Бисмилләһир рәһмәнир рәһим дейиш.
3. Икки қолини беғишлириғичә жуюш.
4. Бәдәндә мәни яки башқа нижасәт болса, уни жуюп тазилаш.
5. Жинсий органни жуюп тазилаш.
6. Намазға алғандәк таһарәт елиш.
7. Бәдәнниң һәммә йерини әң аз дегәндә үч қетим жуюш.

Ғусул қилишниң қаидиси:

Авал ғусул қилишни нийәт қилип, Бисмилләһир рәһмәнир рәһим дәймиз. Андин икки қолимизни пакизә жуюп, жинсий органларни жуюмиз, бәдәндә мәни яки башқа нижасәтләр болса жуюп тазилаймиз. Жуқуридикиләрни орунлап болғандин кейин, намазға алғандәк таһарәт алимиз. Андин, авал бешимизға, кейин оң вә сол мүрилиримизгә әң аз үч қетим су қуюп, һәр қетим су қуюшта бәдәнниң пүтүн әзалирини угилап жуюмиз. Бәдәндә жиңниниң учичилик қуруқ йәр қоймай жуюмиз. Буниң билән ғусул тамамлиған болумиз. (Ақидиған суда яки көлдә чөкүп бир қанчә минут туруш ғусулниң орнида санилиду. Аяллар өрүлгән чачлирини йәшмәстин чачниң тегигә суни тәкүзсиму йетәрлик).

Ғусул қилиш, сүннәт болған ишлар:

1. Жүмә намизиға бериш үчүн.
2. Һейит намазлириға бериш үчүн.
3. Иһрам бағлаш үчүн.
4. Һәж қилған кишиниң Әрәпәттә қуяш, мәғрипкә қарап етилгәндин кейин ғусул қилиш сүннәттур.

Ғусулниң һекмәтлири

Ғусул қилишни керәк қилған ишлардин кейин, беғишларниң бошиғанлиқ нәтижисидә вужутта мәйданға кәлгән чарчаш вә мағдирсизлиқларни йоқитип, жанландурушта ғусулниң тәсири наһайити көптур. Ғусул вужутта умумий бир тетикликни яритиш арқилиқ бәдәнни вә роһни раһәтләндүриду. Роһий вә жисманий жәһәтләрдин раһәт һис қилған кишиниң паалийәтчанлиғи ашиду.

Паалийәтчан киши әмәл-ибадәтләрни камил, дуниялиқ ишлирини толуқ орунлашқа ихтидарлиқ болиду. Шуңа Аллаһ мусулманларни ибадәтләр үчүнла әмәс, бәлки ғусулни керәк қилған ишлардин кейин пүтүн вақитларда ғусул елишни пәриз қилди.

Ғусул керәк болған кишиләр үчүн мәнъий қилинған ишлар.

Ғусул қилиш керәк болған киши ғусул қилиштин бурун төвәндики 5 ишниң қайси бирини қилиштин мәнъий қилиниду:

1. Намаз оқуштин.
2. Қуръанни тутуштин.
3. Қуръандин айәт оқуштин (ядқа болсиму оқулмайду).
4. Мечитқа кириштин.
5. Кәбини тавап қилиштин мәнъий қилиниду.

ТӘЙӘММУМ

Тәйәммумниң тәрипи:

Тәйәммум – су билән таһарәт елишқа яки ғусул қилиш имканийәт болмиғанда, таһарәт вә ғусулниң орнида қоллирини пакизә топраққа уруп, мәлум әзаларни силаш демәктур.

Тәйәммумни керәк қилидиған һаллар.

1. Таһарәт вә яки ғусул үчүн йетәрлик су тепилмиса.
2. Су тепилғандиму:

– Суниң тепилған йеридә һалакәт болса;

– Су әң аз 2 километр жирақлиқта болса;

– Су қоллиниш билән кесәл болушқа яки кесәлниң еғирлишишиға яки сақийишниң кечикишигә сәвәп болуш еһтимали болса;

– Су таһарәт яки ғусул үчүн қоллинилса, өзиниң яки һайванлириниң сусиз қелишидин қорқса;

– Жиназа вә һейт намазлириға үлгирәлмәслигидин әндишә қилинса. (Амма мәйтниң егилири тәйәммум қилмайду, бәлки таһарәт алиду, чүнки улар жиназа намизини кечиктүрәләйду).

Жуқуридики һалларниң қайси биридә таһарәт вә ғусулниң орниға тәйәммум қилиш пәриздур.

Тәйәммумниң пәризлири:

1. Топраққа сүртилгән қоллар билән үзни силаш.

2. Топраққа қайта сүртилгән қоллар билән икки қолни жәйнәклиригичә силаш.

1

Тәйәммум қилишниң қаидиси.

Авал тәйәммум үчүн нийәт қилип, Бисмилләһир роһмәнир роһим дәймиз. Андин икки алиқинимизни пакизә топраққа яки топрақ жинсидин болған нәрсиләргә уруп (1-шәкил), андин алиқанларни силкиветип, үзимизниң һәммә йәрлирини силаймиз (2-шәкил). Андин йәнә алиқанларни жуқуридики бойичә топраққа сүрткәндин кейин, коллиримизни бармақларниң училиридин башлап жәйнәклиримизгичә силаймиз. (3-4-шәкил) Қолларда яки үзимиздә силанмиған жай қалмаслиғи шәрттур.

2

Тәйәммумни топрақ билән қилғандәк таш, қумға охшиған пакизә маддилар биләнму қилишқа болиду. Бирақ отун, көмүр, һак қатарлиқлар билән қилинмайду.

3

4

Тәйәммумниң сүннәтлири.

1. Тәйәммумни нийәт қилиш.

2. Бисмилләһир роһмәнир роһим дейиш.

3. Қолларниң бармақлирини ечип, йейиш.

4. Икки алиқанни топраққа урғандин кейин, уларни алдиға вә кәйнигә мандуруш арқилиқ сүртүш.

5. Тәртипкә риайә қилиш.

6. Тәйәммум тамамлиғичә башқа ишлар тәйәммумниң арисини айримаслиғи лазим.

Тәйәммумни бузидиған амиллар:

1. Таһарәтни бузидиған һәр хил амиллар.

2. Суниң тепилиши яки суни қоллинишқа тосқун болған сәвәпләрниң йоқилиши.

Тәйәммумниң һекмити:

Су билән таһарәт яки ғусул қилишқа имканийәт болмиған шараитларда тәйәммум билән ибадәтләргә салаһийәтлик болуп, паклиқ һөкмигә киришни пәриз қилинғанлиғи Ислам дининиң кәңчилиги вә мусулманларни қийинчилиқлардин азат қилип, уларниң ибадәтлирини давам қилдурушлириға оңайлиқ яритип бәргәнлигидур. Йәни топрақ билән тәйәммум қилишқа буйрулғанлиғи Ислам динидин қийинчилиқ йоқлуғиға, ибадәтләрдә тәслик йоқ екәнлигигә очуқ дәлилдур. Чүнки топрақ һәр қандақ жайда көп тепилидиған бир маддидур.

НАМАЗ ВАҚИТЛИРИНИҢ КИРИШИ

Бәш вақит намаз вақитлири төвәндикиләр:

1. Бамдат намазниң вақти – иккинчи таңниң ақириши билән башлинип, қуяш чиққичә давам қилиду. Қуяш чиқишидин бурун бамдат намаздин бир рәкәт оқувелишқа үлгирәлигән киши намизини давам қилиду. Намаз вақтида ада қилинған болиду.

2. Пешин намазниң вақти – қуяшниң асманниң оттурисидин күн петиш тәрәпкә егилгинидин башлинип, һәр нәрсиниң сайи-

си өзиниң икки һәссисигичә узарған вақитқичә давам қилиду. Бу вақитта пешин намизиниң вақти чиққан болиду.

3. Әсир намазниң вақти – пешин намазниң вақти чиққандин кейин башлинип қуяш патқичилик давам қилиду.

4. Шам намазниң вақти – қуяш патқандин башлинип, қуяш патқан йәрдики ақлиқниң йоқалған вақтиғичә давам қилиду.

5. Хуптән намазниң вақти – шам намизиниң вақти чиққандин башлинип, бамдат намизиниң вақтиғичилик давам қилиду.

Витр намизиниң вақти – хуптәндин кейин башлап бамдат намизиниң вақтиғичә давам қилиду.

Намаз оқуш мәнъий қилинған вақитлар:

Намаз оқуш мәнъий қилинған вақитлар төвәндики 3 вақиттур:

1. Қуяш чиқиватқанда, у нәйзә бойи көтирилгән вақитқа қәдәр.
2. Қуяш асманниң оттурисиға кәлгән вақиттин қуяш күн петишқа егилгәнгә қәдәр.
3. Қуяш сарғайған вақиттин қуяш патқанға қәдәр.

ӘЗӘН

Әзәнниң тәрипи – намаз вақтиниң киргәнлигини елан қилиш демәктур.

Әзәнниң һөкми – бәш вақит намаз билән җүмә намизини әрләрниң җамаәт болуп оқушлири үчүн әзән ейтишлири тәкитлик сүннәттур. Аялларниң әзән ейтишлири һарамдур (йәни мәнъий қилинған иштур).

Әзәнниң мәтини:

– Аллаһу әкбәр, Аллаһу әкбәр,
– Аллаһу әкбәр, Аллаһу әкбәр,
– Әшһәду әллә иләһә иллаллаһ,
– Әшһәду әллә иләһә иллаллаһ,
Әшһәду әннә Муһәммәдәр Рәсуллуллаһ,
Әшһәду әннә Муһәммәдәр Рәсуллуллаһ,

– Һәййә әләссоләһ,
– Һәййә әләссоләһ,
– Һәййә әләлфә ләһ,
– Һәййә әләлфә ләһ,
– Аллаһу әкбәр, Аллаһу әкбәр,
Лә иләһә иллаллаһ.

Жуқуридикиләр бамдат намаздин башқа пүтүн пәриз намазлириниң вақитлири үчүн оқулидиған әзәнниң тексти. Амма бамдат намизиниң вақти үчүн **"һәййә әләлфәләһ"** дин кейин вә ахирқи "**Аллаһу әкбәр**"дин бурун "**Әссоләту хәйрум минәннәвм, әссоләту хәйрум минәннәвм"** дегән ләвизләр оқулиду.

ИҚАМӘТ

Иқамәтниң тәрипи:

Иқамәт – намазниң башлинидиғанлиғини елан қилиш демәктур. Иқамәт әзәндин кейин пәриз намазлар башлиниш алдида оқулиду.

Иқамәтниң һөкми: Иқамәт оқуш, мәйли ялғуз оқумақчи болған намаз болсун, мәйли жамаәт билән оқумақчи болған намаз болсун, пүтүн пәриз намазлар үчүн сүннәттур.

Иқамәтниң тексти: Иқамәтниң тексти әзәнниң текстиниң өзидур. Пәқәт иқамәттә "һәййә әләлфәләһ"дин кейин "Қодқомәтиссоләһ, қодқомәтиссоләһ" дегән ләвизләр оқулиду.

ӘВРӘТ ЖАЙЛАРНИ ЙӨГӘШ

Әврәтниң тәрипи:

Әврәт – инсанниң әврәт жайлири ечилип қалса әйип болидиған вә униңға қараштин һая қилинидиған органлири демәктур.

Шәриәт истилаһида әврәт – намазда йепишқа тегишлик болған әзалириниң һәммисидур. Намаз оқуғанда әврат жайларни йепиш намазниң дурус болушиниң шәртлиридин биридур.

Әврәт жайларниң чәклимиси.

Әрләрниң әврәт жайлири – киндик билән тизниң арисидур. Пәйғәмбәр Әләйһиссалам буни баян қилип мундақ дегән:

“Киндикниң асти вә икки тизниң үсти әвраттур” **[Бухари ривайити].**

Аялларниң әврәт жайлири – уларниң үзи, қоллири вә путлиридин башқа пүтүн әзалиридур. Аллаһ аялларниң әврәт жайлирини баян қилип мундақ дәйду:

“Мөмүн аялларға ейтқинки, намәһрәмләргә тикилип қаримисун, әврәтлирини япсун, ташқи зиннәтлиридин башқа зиннәтлирини ашкарилимисун” *(Нур сүриси, 31-айәт).*

Бу айәттики ташқи зиннәтләрдин мәхсәт – үз, қоллар билән путлардур.

Қиблигә йүзлиниш.

Қиблигә йүз кәлтүрүш – Мәккидики Кәбигә йүз кәлтүрүш демәктур. Кәбиниң әтрапидикиләр Кәбиниң өзигә қарайду. Узақтикиләр Кәбиниң тәрипигә йүзлинип туруп намаз оқуйду.

Қиблигә йүзлинишниң әдәплири.

Намаз оқуған йүзини вә көксини қиблә тәрәпкә қаратқан киши, әлвәттә, қәлбиниму дунияви ой-пикирләрдин азат қилған һалда Аллаһниң һозуриға каритиши вә әқлини Аллағила беғишлап туруши қиблә тәрәпкә йүзлинишниң әдәплиридиндур.

НИЙӘТ

Нийәтниң тәрипи:

Нийәт – қәлбтики мәхсәт демәктур. Намазниң шәртлиридин болған нийәт болса, Аллаһ үчүн намаз оқушни нийәт қилиш демәктур. Нийәтниң ейтиш орни жүрәктур. Нийәтни тил билән изһар қилиш шәрт әмәс. Нийәт қилишниң вақти намазниң бешидур. Һәр қандақ әмәл – ибадәтләрниң дурус болуши үчүн нийәтниң шәрт екәнлиги тоғрилиқ Пәйғәмбәр Әләйһиссалам мундақ дегән:

“Һәр қандақ әмәлләрниң дурус болуши пәқәт нийәтләр билән болиду” **[Бухари ривайити].**

III БАП

Намазниң қаидә-тәртиплири
– Бәш вақит намазниң рәкәтлири.
– Намазниң пәризлири.
– Намазниң важиплири.
– Намазниң сүннәтлири.
– Намаз оқушниң қаидә-тәртиплири.
– Намазниң әдәплири.
– Намазниң мәкруһлири.
– Намазни бузидиған амиллар.
– Җамаәт билән намаз оқуш.
– Қаза намазларниң оқулуш тәриплири.
– Сәвәнлик сәждиси.
– Намаз билән мунасивәтлик мәсилиләр.

1. Бәш вақит намазниң рәкәтлири.

Бәш вақит намазниң рәкәтлири төвәндикидәк болиду:

Бамдат намизи: төрт рәкәтлик болуп, авал икки рәкәт сүннәт, кейин икки рәкәт пәриз оқулиду.

Пешин намизи: он рәкәтлик болуп, авал төрт рәкәт сүннәт, андин төрт рәкәт пәриз, ахирида икки рәкәт сүннәт оқулиду.

Әсир намизи: төрт рәкәт пәриз оқулиду.

Шам намизи: бәш рәкәтлик болуп, авал үч рәкәт пәриз, кейин икки рәкәт сүннәт оқулиду.

Хуптән намизи: тоққуз рәкәтлик болуп, авал төрт рәкәт пәриз, андин икки рәкәт сүннәт, ахирида үч рәкәт витир намизи оқулиду.

2. Намазниң пәризлири.

Намазниң пәризлири төвәндикичә алтә болуп, улар:
1. Тәкбир тәһрими (**намазға Аллаһу әкбәр** дәп башлаш).
2. Қиям (намазда өрә туруш).
3. Қираәт (намазда Қуръан оқуш).

4. Руку (намазда тизларни тутуп егилиш).

5. Сәждә (намазда башни йәргә қоюш).

6. Қаидә ахирә (намазниң ахирида "тәһият" дуасини оқуғучилик вақит олтириш).

Рәкәт дегән немә?

Рәкәт – намазға киргәндин башлап қиям, қираәт, руку вә икки сәждини тамамлиғанға қәдәр болған бу һәрикәтләрниң һәммиси бир рәкәт болуп санилиду.

3. Намазниң важиплири.

Намазниң важиплири төвәндикиләр:

1. Намазни башлашта "Аллаһу әкбәр" (Аллаһ әң бүйүктур) дегән сөз билән башлаш.

2. Намазниң һәр бир рәкәтидә "Фатиһә" сүрисини оқуш.

3. "Фатиһә" сүрисидин кейин Қуръандин бир сүрә яки қисқа үч айәт оқуш.

4. Икки рәкәттин көп болған пәриз намазлириниң авалқи икки рәкәтлиригә "Фатиһә" сүрисидин кейин йәнә бир сүрә оқуш, қалған икки рәкәтлиригә "Фатиһә" сүрисинила оқуш.

5. Сәждә қилғанда, бурунни пешанә билән баравәр йәргә тәккүзүш.

6. Икки сәждини арқа-арқидин қилиш.

7. Үч вә төрт рәкәтлик намазларда иккинчи рәкәттин кейин олтириш.

8. Намазниң пәризлириниң тәртиплиригә диққәтлик болуш.

9. Авалқи (икки рәкәттин көп болған намазлардики иккинчи рәкәттин кейинки) олтириште вә намазниң ахиридики олтириште "Тәһият" дуасини оқуш.

10. Витир намазда "Қунут" дуасини оқуш.

11. Намазниң әң ахирида икки тәрәпкә салам бериш.

12. Жамаәт билән оқулған намазлардин: бамдат, жүмә, һейт, тәравиһ вә витир намазлириниң һәр рәкәтидә: шам, хуптән намазлириниң авалқи икки рәкәтидә имамниң "Фатиһә" сүрисини вә униңдин кейин оқулидиған сүрини ашкарә, авазлиқ оқуши, қалғанлирида (йәни жуқуридикиләрдин башқа жамаәт билән оқулидиған пешин, әсиргә охшиған намазларда) мәхпий (йәни ичидә) оқуш.

13. Җамаәт билән оқулидиған намазларда имамға иқтида қилғанлар (йәни әгәшкәнләр)ниң имам Қуръан оқуғанда җим туруши.

14. Һейт намазлириниң пүтүн тәкбирлирини ейтиш.

4. Намазниң сүннәтлири.

1. Намазға башлиғанда, витир намизиниң “қунут” дуасини оқуш алдида, һейт намазлириниң тәкбирлирини ейтқанда қолларни қулақларниң юмшиғиға қәдәр көтириш (аяллар қоллирини мүрилириниң удулиға көтириду).

2. Һәр бир намазниң биринчи рәкитиниң бешида мәхпий һалда сана оқуш вә “Әъузу биллә, бисмиллә” ейтиш.

3. Намазда өрә турғанда қол бағлап туруш (йәни әрләр оң қолини сол қолиниң үстигә қоюп киндигиниң астида тутиду, аяллар қоллирини көксиниң үстидә тутиду).

4. “Фатиһә” сүрисини оқуп болғандин кейин мәхпий амин дейиш.

5 Намазда өрә турғанда путларниң арисини төрт бармақ сиғидиған һалда очуқ тутуш.

6. Рукудин турғанда **“Сәми Аллаһу лимән һәмидә”** вә **“Роббәнә ләкәлһәмд”** дейиш.

7. Рукуға беришта, икки сәҗдә бериш вә туруш қатарлиқ һәр бир паалийәткә башлашта **“Аллаһу әкбәр”** дәп тәкбир ейтиш.

8. Рукуда үч қетим **“Субһанә роббийәл ъәзим”**, сәҗдидә йәнә үч қетим **“Субһанә роббийәл әъла”** дейиш.

9. Намазда олтиришта, әрләрниң сол путлирини ятқузған вә оң путлирини қиблигә қаритип тиклигән һалда, аялларниң сол вә оң путлирини оң тәрипигә ятқузған һалда, қоллирини тизлириниң үстигә қоюп туруши.

10. Намазниң әң ахирқи олтиришида “тәһият”дуасидин кейин “Аллаһуммә салли, бәрик, рәббанә” дуалирини оқуш.

11. Салам бериштә авал оң тәрәпкә, андин сол тәрәпкә башни чүшәргән һалда **“Әссаламуәләйкүм вә рәһмәтуллаһ”** дейиш.

12. Намазниң ахиридики “Тәһият” дуасини оқуғанда, униңдики **“ләиләһә”** дегән сөзгә кәлгәндә оң қолиниң иккинчи бармиғини қиблигә қаритип тик көтириш, **“иллалләһ”** дегән сөздә чүшириш.

5. Намаз оқушниң қаидә-тәртиплири.

Намаз төвәндики усул билән оқулиду.

Бамдат намизиниң сүннити:

Авал намаз оқуш үчүн пакизә таһарәт елип, җәйнамазға келимиз. Җәйнамазниң үстидә қиблигә қариған һалда туруп ичимиздә **“Аллаһ үчүн бамдат намизиниң сүннитини оқушқа нийәт қилдим”** дәп нийәт қилип, баш бармақлиримизниң училирини қулақлириниң юмшақлириға тегидиған шәкилдә (1-шәкил) – қоллиримизни жуқури көтирип **“Аллаһу әкбәр”** дәймиз. Аяллар бармақлириниң учлирини иңәклиригә тегидиған шәкилдә (2-шәкил) – қоллирини жуқуриға көтириду. Икки путимизниң арисини төрт бармақ азадә сиққидәк шәкилдә очуқ тутимиз.

Әрләрниң намазға башлиши
(1-шәкил)

Аялларниң намазға башлиши
(2-шәкил)

Андин оң қолимизниң алқини билән сол қолимизниң беғишини тутқан һалда қоллиримизни киндигимизниң астида тутимиз. (3-шәкил).

Аяллар қоллирини мәйдилириниң үстидә тутиду (4-шәкил).

Әрләрниң қиямда туруши (3-шәкил)

Аялларниң қиямда туруши (4-шәкил)

Андин төвәндикиләр оқулиду:

Сана:

“Субһанәкәл-лаһуммә вә биһәмдикә, вә тәбәракәсмукә, вә тәъәлә җәддукә, вә лә иләһә ғайрук”.

Мәниси:

“Йа Аллаһ, саңа һәмдә ейтиш билән сени пак етиқат қилимән, сениң исмиң бәрикәттур, сениң улуқлуғиң бүйүктур, сениңдин башқа һеч бир һәқиқий илаһ йоқтур”.

Андин: “Әъузу билләһи минәш-шәйтанир-раҗим” дәп, “Фатиһә” сүрисини оқуймиз.

ФАТИҺӘ сүриси

Бисмилләһир раһмәнир раһим.

Әлһәмду лилләһи раббиль ъәләмин. Әрраһмәнир раһим. Мәлики йәвмиддин. Ийийәкә нәъбуду вә ийийәкә нәстәъин. Иһдинәс – сыраталь – мустәқим. Сыраталь-ләзинә ән-ъәмтә ъәләйһим ғойриль мәғдуби ъәләйһим вәләддоллин (Әмин).

"ФАТИҺӘ" сүриси оқулуп болғандин кейин "Амин" дәп болуп Қуръандин халиған бир сүрини оқуймиз.

КӘУСӘР сүриси

Иннә әътойнәкәл кәвсәр. Фәсолли лироббикә вәнһәр. Иннә шәниәкә һувәл әбтәр.

Сүрә оқулуп болғандин кейин, **"Аллаһу әкбәр"** дәп тәкбир ейтип рукуға баримиз (егилимиз), рукуда алиқанлиримиз билән тизлиримизни тутуп, сиртимиз, белимиз вә бешимизни түп-түз қилған һалда туруп (5-шәкил), үч қетим **"Субһәнә роббийәлъәзим"** дәймиз.

Әрләрниң рукуси
(5-шәкил)

Аяллар рукуда әрләрниң
эксичә йерим егилиду
(6-шәкил).

Кейин, **“Сәми Аллаһу лимән һәмидә”** дәп өрә түзлинимиз. (7-шәкил). Бу арида **“Роббәна ләкәлһәмд”** дәймиз, арқидинла **“Аллаһу әкбәр”** дәп тәкбир ейтип сәждигә баримиз.

Қиям
(7-шәкил)

Сәждигә бериштин авал тизлиримизни, андин қоллиримизни, андин пешанимиз билән бурнимизни бирақла йәргә қойимиз (8-шәкил). Сәждидә әрләр қосақлирини тизлириға тәккүзмәстин егиз тутиду.

Әрләрниң сәждә қилиши
(8-шәкил)

Аяллар болса, қосақлирини тизлириға чаплап туриду (9-шәкил).

Сәждидә үч қетим **“Субһәнә роббийәл əълә”** дәймиз.

Аялларниң сәждә қилиши (9-шәкил)

Андин **“Аллаһу әкбәр”** дәп сәждидин бешимизни көтирип олтиримиз, олтиришта әрләр сол путини ятқузуп, униң үстигә олтирип, оң путини тикләйду (10-шәкил). Аяллар оң вә сол путлирини оң тәрәпкә ятқузуп, уларниң үстигә олтириду (11-шәкил).

Әрләрниң олтириши (10-шәкил)

Аялларниң олтириши (11-шәкил)

Бу олтиришта **“Субһаналлаһ”** дегичилик вақит өткүзүп, йәнә “Аллаһу әкбәр” дәп тәкбир ейтип, қайта сәждигә баримиз. үч қетим **“Субһәнә роббийәл әълә”** дәймиз. Андин **“Аллаһу әкбәр”** дәп тәкбир ейтип өрә туруп (иккинчи рәкәткә туруп), қоллиримизни йәнә (биринчи рәкәттикидәк) бағлап туримиз (3-4-шәкил). Бу арида **“Бисмилләһир роһмәнир роһим”** ни ейтип болуп, “ФАТИҺӘ” сүрисини оқуймиз. Андин “амин”дәп болғандин кейин, Қуръандин халиған бир сүрини оқуймиз.

ИХЛАС сүриси

Қул һувәллаһу әһәд. Аллаһус самәд. Ләм йәлид вәләм юләд. Вә ләм йәкул ләһу куфувән әһәд.

Сүрә оқулуп болғандин кейин, **“Аллаһу әкбәр”** дәп рукуға баримиз (5-6-шәкил). Рукуда йәнә үч қетим **“Субһәнә роббийәл әъзим”** дәймиз. Андин **“Сәми Аллаһу лимән һәмидәһ”** дәп өрә түз туримиз (7-шәкил), вә бу әснада **“Роббәнәә ләкәлһәмд”** дәймиз.

Андин **“Аллаһу әкбәр”** дәп тәкбир ейтип сәждигә баримиз (8-9-шәкил), үч қетим **“Субһанә роббийәл әъла”** дәп болуп, **“Аллаһу әкбәр”** дәп тәкбир ейтип олтиримиз (10-11-шәкил). **“Субһәнәлла”** дегичилик вақит олтарғандин кейин, қайта **“Аллаһу әкбәр”** дәп тәкбир ейтип сәждигә баримиз (8-9-шәкил). Сәждидә үч қетим **“Субһәнә роббийәл әъла”** дегәндин кейин “Аллаһу әкбәр” дәп тәкбир ейтип олтиримиз (10-11-шәкил).

Бу әснада “Тәһият”, “Аллаһуммә салли”, “Бәрик” вә “Рәббәна” дуалирини оқуймиз.

Тәһият дуаси:

“Әттәһийяту лилләһи, вәссаләвәту, вәттайййибәту, әссәләму ъәләйкә әйюһән-нәбийю вә раһмәтуллаһи вә бәракәтуһу, әссәләму ъәләйнә вә ъәлә ъибәдилләһис-салиһинә. Әшһәду әллә иләһә илләллаһу вә әшһәду әннә Муһәммәдән ъәбдуһу вә расулуһу”.

Мәниси:

“Барчә һөрмәт вә еһтирам, намаз вә дуа, пак сөз вә һәрикәтләр Аллаға мәнсүптур; ей, пәйғәмбәр, саңа салам; Аллаһниң рәһмәтлири, бәрикәтлири болсун, бизгә вә Аллаһниң яхши

бәндилиригә салам. Гувалиқ бериманки, бир Аллаһтин башқа һеч бир һәқиқий илаһ йоқтур; гувалиқ бериманки, Муһәммәд әләйһиссаламАллаһниә бәндиси вә әлчисидур”.

Аллаһуммә соллиәла дуаси:

“Аллаһуммә салли ъәлә Муһәммәдин вә ъәлә әли Муһәммәдин, кәмә салләйтә ъәлә Ибраһимә вә ъәлә әли Ибраһимә, иннәкә һәмидун мәжид ”.

Мәниси:

“Йа, Аллаһ, Муһәммәд әләйһиссаламға вә униң аилә-тавабәтлиригә Ибраһим әләйһиссаламға, вә униң аилә-тавабәтлиригә рәһмәт қилғандәк рәһмәт қилғин, һәқиқәтән сән мәдһийиләшкә лайиқсәндур”.

Аллаһуммә бәрик әла дуаси:

“Аллаһуммә бәрик ъәлә Муһәммәдин вә ъәлә әли Муһәммәдин кәмә бәрактә ъәлә Ибраһимә вә ъәлә әли Ибраһимә, иннәкә һәмидун мәжид”.

“Йа, Аллаһ, Муһәммәд әләйһиссаламға вә униң аилә-тавабәтлиригә Ибраһим әләйһиссаламға, вә униң аилә-тавабәтлиригәбәрикәтәтақилғандәкбәрикәтәтақилғин,һәқиқәтән сән мәдһийиләшкә лайиқсәндур, шанөшәрәп егисидурсән”.

Роббәна дуаси:

Раббәнә әтинә фид-дунйә һәсәнәтән, вә фил әхирати һәсәнәтән вә қинә ъәзәбән-нар.

Мәниси:

“Йа, рәббимиз Аллаһ, бизгә дунияда яхшилиқ әта қилғин вә ахирәттиму яхшилиқ әта қилғин, бизни дозақ азавидин сақилиғин”.

Дуа оқулуп болғандин кейин, йүзимизни оң тәрәпкә бурап **“Әссәләәму әләйкум вә роһмәтуллаһ”** (12-шәкил), андин сол тәрәпкә бурап **“Әссәләәму әләйкум вә роһмәтуллаһ”** дәп салам беримиз.

Буниң билән бамдатниң икки рәкәт сүннитини оқуп болған болдуқ.

Салам бериш (12-шəкил)

Бамдат намизиниң пəризи:

Бамдат намизиниң пəризиму униң жуқурида өткəн сүннитигə охшаш оқулиду. Пəқəт нийəт пəриқлиқ болиду. Йəни сүннəткə сүннəт, пəризгə пəриз дəп нийəт қилимиз. Бамдат намизини оқушта жəйнамаз үстидə қиблигə қарап өрə туруп, авал иқамəт ейтимиз. (Аяллар иқамəт ейтмайду). Андин “Аллаһ үчүн бамдат намизиниң пəризини оқушқа нийəт қилдим” дəп нийəт қилимиз. Нийəт қилип болғандин кейин, “Аллаһу əкбəр” дəп тəкбир билəн намазни башлаймиз. Қоллиримизни киндигимизниң астида (аяллар көкрəклириниң үстидə) тутимиз. (Йəни бамдатниң сүннитидə қилғанларниң əйнисини қилимиз). Бу əснада “сана” оқуймиз. Кейин “Əъузу биллə” билəн “бисмилəни” ейтимиз. Арқисидинла “ФАТИҺƏ” сүрисини оқуймиз. “Фатиһə” сүриси оқулуп болғандин кейин, “амин” дəймиз вə Қуръандин халиған бир сүрини оқуймиз.

ФƏЛƏҚ сүриси:

Қул əъузу бираббил фəлəқ. Мин шəрри мə халəқ. Вə мин шəрри ғасиқин изə вəқаб. Вə мин шəррин нəффəсəти филь ъуқад. Вə мин шəрри һəсидин изə һəсəд.

Сүрə оқулуп болғандин кейин, **“Аллаһу əкбəр”** дəп рукуға баримиз. Қоллиримиз билəн тизлиримизни тутуп туруп үч қетим **“Субһəнə роббийəл əъзим”** дəймиз. Андин **“Сəми Аллаһу лимəн һəмидəһ”** дəп рукудин өрə түз болуп туруп **“Роббəнə лəкəлһəмд”** дəймиз. Андин **“Аллаһу əкбəр”** дəп сəждигə баримиз. Сəждидə

үч қетим “**Субһанә робийәл әъла**” дәймиз. “**Аллаһу әкбәр**” дәп сәждидин туруп олтиримиз. “**Субһән Аллаһ**” дегүчилик вақит олтирип, қайта “**Аллаһу әкбәр**” дәп сәждигә баримиз. Үч қетим “**Субһәнә робийәл әъла**” дегәндин кейин, “**Аллаһу әкбәр**” дәп иккинчи рәкәткә өрә туримиз.

Иккинчи рәкәт:

Ялғуз “**Бисмилләһир раһмәнир раһим.**” дәймиз. Андин “Фатиһә” сүрисини оқуп, “әмин” дәймиз. Арқидин халиған йәнә бир сүрә оқуймиз.

НАС сүриси:

Қул әъузу бираббин нәс. Мәликин нәс. Иләһин нәс. Мин шәррил вәс-вәсил ханнәс. Әлләзи ювәсвису фи судуриннәс. Минәл җиннәти вәннәс.

Андин “**Аллаһу әкбәр**” дәп рукуға баримиз: Үч қетим “**Субһәнә роббийәл әъзим**” дәймиз. Андин “**Сәмиаллаһу лимән һәмидәһ**” дәп рукудин өрә түз болуп туруп “**Роббәна ләкәлһәмд**” дәп болуп, “**Аллаһу әкбәр**” дәп сәждигә баримиз. Үч қетим “**Субһәнә роббәийәл әъла**” дегәндин кейин “**Аллаһу әкбәр**” дәп сәждидин туруп олтиримиз вә “**Субһәналлаһ**” дегүчилик вақит олтирип йәнә “**Аллаһу әкбәр**” дәп қайта сәждигә баримиз. үч қетим “**Субһәнә роббийәл әъла**” дегәндин кейин, “**Аллаһу әкбәр**” дәп сәждидин туруп олтиримиз. Бу әснада “Тәһият”, “Аллаһуммә солли”, “Бәрик” вә “Роббәна” дуалирини оқуймиз. (Бу дуаларни жуқурида үгәндуқ).

Дуалар оқулуп болғандин кейин, авал оң тәрәпкә “**Әссәләму әләйкүм вә роһмәтуллаһ**”, андин сол тәрәпкә “**әссәләму әләйкүм вә роһматуллаһ**” дәп салам беримиз. Буниң билән бамдат намизиниң пәризиниму оқуп болған болдуқ.

Һәр намаздин кейин дуа қилиштин бурун “**Аллаһуммә әнтәссәләм, вәминкәссәләм, тәбәроктә язәлҗәләли вәл икрам**” дуаси оқулиду.

Пешин намизи:

Авал төрт рәкәт сүннәт үчүн нийәт қилимиз. Бамдат намизиниң сүннитигә охшаш икки рәкәт оқуп олтарғанда, “тәһият” дуаси-

нила оқуймиз. “Тәһият” дуаси оқулуп болғандин кейин, үчинчи рәкәт үчүн туруп, үчинчи вә төртинчи рәкәтләрни авалқи икки рәкәткә охшаш шәкилдә оқуп болуп олтиримиз. Бу олтиришта “тәһият, Аллаһуммә сәлли әла бәрик вә рәббанә” дуалирини оқуп болғандин кейин оң вә сол тәрипимизгә салам беримиз. Буниң билән пешинниң төрт рәкәт сүннитини тамамлиған болдуқ.

Пешин намизиниң пәризиниң оқулуши:

Әрләр иқамәт ейтимиз, пешинниң пәризи үчүн нийәт қилимиз, пешинниң төрт рәкәт сүннитигә охшаш оқуймиз. Пәқәт буниң үчинчи вә төртинчи рәкәтлиридә “Фатиһә” сүрисидин кейин сүрә оқумаймиз.

Пешин намизиниң ахирқи сүннитиниң оқулуши:

Пешинниң ахирқи сүннитини оқушқа нийәт қилимиз. Андин уни бамдат намизиниң икки рәкәт сүннитигә охшаш оқуймиз.

Әсир намизи:

Әсир намизиниң тәкитсиз сүннитиниң оқулуши:

Әсирниң төрт рәкәт тәкитсиз сүннитигә нийәт қилимиз, андин бу сүннәтни пешин намизиниң төрт рәкәт сүннитигә охшаш оқуймиз.

Әсир намизиниң пәризиниң оқулуши:

Авал әсир намизиниң пәризигә нийәт қилип, андин әсир намизиниң пәризини, пешин намизиниң пәризини оқуғанға охшаш оқуймиз.

Шам намизи (5 рәкәттин ибарәт):

Шам намизиниң пәризиниң оқулуши:

Авал шам намизиниң пәризигә нийәт қилимиз. Шам намизиниң пәризи үч рәкәт болуп, у пешин намизиниң пәризигә охшаш оқулиду. Пәқәт үчинчи рәкәттин кейин олтиримиз. Бу әснада “тәһият, Аллаһуммә салли, бәрик вә рәббана” дуалирини оқуп, икки тәрәпкә салам беримиз.

Шам намизиниң сүннитиниң оқулуши:

Авал шам намизиниң сүннитигә нийәт қилимиз, андин уни бамдат намизиниң сүннитигә охшаш оқуймиз.

Хуптән намизи:

Хуптән намизиниң пәризиниң оқулуши:

Авал хуптән намизиниң пәризигә нийәт қилимиз, андин уни пешинниң пәризигә охшаш оқуймиз.

Хуптән намизиниң сүннитиниң оқулуши:

Авал хуптән намизиниң сүннитигә нийәт қилимиз, андин уни бамдат намизиниң сүннитигә охшаш оқуймиз.

Витир намизи:

Витир намизини оқуш важиптур. У хуптәндин кейин оқулиду. Рәкәт сани үч рәкәттур. Адәттә витир намизи ялғуз оқулиду. Рамзанда тәравиһ намизидин кейин җамаәт билән оқулиду.

Витир намизиниң оқулуши:

Авал витир намизиға нийәт қилимиз, андин бамдат намизиниң сүннитини оқуғанға охшаш икки рәкәт намаз оқуғандин кейин олтиримиз. “Тәһият” дуаси оқулуп болғандин кейин, үчинчи рәкәткә туримиз. Үчинчи рәкәттә “Фатиһә” сүрисини оқуп, йәнә бир сүрә оқуп болғандин кейин, рукуға бериштин авал қолларни қоюп берип, “Аллаһу әкбәр” дәп намазни башлиғандики тәкбиргә охшаш тәкбир ейтип, қоллиримизни қулақлиримизниң йениғичә көтиримиз, андин қайтидин қоллиримизни киндигимизниң астиға қоюп туруп “қунут” дуасини оқуймиз. Дуа оқулуп болғандин кейин рукуға баримиз вә башқа намазларға охшаш тамамлаймиз.

Қунут дуаси:

Аллаһуммә иннә нәстә-ъинукә, вә нәстәғфирукә вә нәстәһдикә вә ну`мину бикә вә нәтәвәккәлу ъәләйкә вә нусни ъәләйкәл хойр. Нәшкурукә вә лә нәкфурук. Вә нәхлә-ъу вә нәтруку мәй-йәфҗурук. Аллаһуммә иййәкә нәъбуду вә ләкә нусолли. Вә нәсҗуду вә иләйкә нәс-ъә вә нәһфид. Нәрҗу раһмәтәкә вә нәхшә ъәзәбәкә, иннә ъәзәбәкә биль-куффари мулһиқ.

Һәр қандақ намаздин кейин дуа қилиштин авал “**Субһәнәллаһ, Әлһәмдулиләһ, Аллаһу әкбәр”**ләрниң һәр бирини 33 қетимдин оқуш сүннәттур.

Намазниң әдәплири.

1. Намазда өрә турғанда сәҗдә қилидиған җайға, рукуда путларниң училириға, сәҗдидә бурунниң учиға, олтарғанда икки тизниң оттурисиға, салам бәргәндә мүригә қараш.

2. Сәждигә беришта авал тизларни, андин қолларни, ахирида йүзни йәргә қоюш. Сәждидин турушта авал йүзни, андин қолларни, ахирида тизларни көтириш.

3. Намазда қәлб Аллағила йүзлинип туриши керәк.

Намазниң мәкруһлири.

1. Намаз оқуғанда үзүрсиз бир йәргә йүзлиниш (қараш).
2. Намазда оң, солға еғаңлаш яки қараш.
3. Намазда үзүрсиз руку вә сәждиләрни сүннәт бойичә ада қилмаслиқ.
4. Намазда намазниң важиплирини тәрк етиш.
5. Намазда сүннәтлирини үзүрсиз тәрк етиш.
6. Руку вә сәждиләрни алдирап қилиш.
7. Бири салам қилса қол яки баш ишарити билән қарши елиш.
8. Намазда көзләрни жумувелиш вә тәрләрни сүртүш.
9. Сәждә қилидиған йәрдики қум, таш вә башқиларни иштириш.
10. Башқа бириниң йениға кийип чиқалмайдиған начар кийимләр билән намазға туруш.
11. Пәриз намазларда (“Фатиһә” сүрисидин башқа) әйни сүрини һәммә рәкәтләрдә оқуш.
12. Намазда сүриләрни тәртиви бойичә оқумаслиқ йәни биринчи рәкәттә оқуған сүриниң алдидики сүрини иккинчи рәкәттә оқуш.
13. Жамаәт билән оқулған намазларда алдиңқи сәптә бош йәр бар туруп, арқа сәптә айрим туруш.
14. Йениватқан отқа, жанлиқларниң рәсмигә, қәбиргә қарап намаз оқуш.

Намазни бузидиған амиллар (сәвәпләр):

1. Намазда сөзләш.
2. Намазда өзи аңлиғучилиқ күлүш.
3. Намазда аһ, уһ, вай дейиш.
4. Намазда дунияліқ үчүн жиғлаш.
5. Намазда бириниң салимини елиш.
6. Көксини қиблидин башқа тәрәпкә бураш.
7. Ташқиридин аз болсиму бир нәрсә елип йейиш.

8. Чишларниң арисидин қалған нокут микдардики нәрсә болсиму йейиш.

9. Үзүрсиз, әттәй йөтилиш.

10. Намазда үч қетимдин артуқ бир йерини татлаш.

11. Намазда аяллар билән яндишип туруш яки уларниң арқисида туруш.

12. Пәризләрниң бирәрсини тәрк етиш яки важипни қәстән (әттәй) тәрк етиш.

13. Тәйәммум билән намаз оқуған кишиниң суни көрүш (йәни суниң тепилиши).

14. Аялларниң намаз әснасида айлиқ адитини көрүш.

15. Таһарәтниң бузулуши.

16. Әврәт әзалардин төрттин биригә қәдәр йәрниң ечилип қелиши.

Мана булар намазни бузидиған амилларниң муһимлири болуп, булардин башқиларму бардур.

Җамаәт билән намаз оқуш.

Пәриз намазларни җамаәт билән оқуш наһайити чоң совап-тур. Пәйғәмбәр Әлләйһиссалам җамаәт билән оқулған намазниң Имамлиқниң пәзилити һәққидә мундақ дегән: **“Җамаәт билән оқулған намаз, ялғуз оқулған намаздин 27 һәссә соваплиқтур”.** җүмә намизини җамаәт билән оқуш пәриздур. Башқа пәриз намазларни җамаәт билән оқуш тәкитлик сүннәттур. Үзүрсиз җамаәтни тәрк етиш сүннәткә хилаптур.

Җамаәтниң алдида туруп, уларға намаз оқутқан киши “имам” дейилиду.

Имамлиқниң шәртлири.

Җамаәткә имам болуп намаз оқутқан кишиниң шәртлири:

1. Мусулман болуши.

2. Балиғ (12 яштин чоң) болуши.

3. Ақил (әқли-һоши җайида) болуши.

4. Әр болуши.

5. Намаз дурус болидиған қәдәр Қуръандин сүрә вә айәтләрни яхши билиши йәни униң тәҗвид қаидилиригә риайә қилип оқуши.

6. Үзүрлүк болмаслиғи.

Җамаәтниң һәммиси яки көп қисми жуқуридики шәртләргә

лаяқәтлик болуп, охшаш сәвийәдә болғанда уларниң арисидин имам болидиған бирәрсиниң:

– авал диний мәсилиләрни башқилардин яхши билидиған алим болғини;

– андин Қуръандин көпирәк яд қилғини вә әң тоғра оқуйдиғини;

– андин, Аллаһтин қорқидиған әң тәқва болғини.

– андин, йеши чоңирақ болғини;

– андин, әхлақи гөзәл болғини имамлиққа тайинлиниду.

Җамаәт болуп имамға әгишишниң шәртлири:

1. Җамаәт билән намаз оқумақчи болған кишиниң оқумақчи болған намизиға нийәт қилғанда имамға иқтида қилишниму (йәни әгишишниму) биргә нийәт қилиши. Мәсилән, “Аллаһ үчүн шу вақитниң пәризини имамға иқтида қилип оқушқа нийәт қилдим” дейиш.

2. Җамаәт бир кишидин көп болғанда, имамниң җамаәтниң алдида туруши. Әгәр имамдин башқа җамаәт бир киши болса, униң айиғиниң ошуғи имамниң айиғиниң ошуғидин арқида туруши.

3. Җамаәт билән имамниң оқумақчи болған намизиниң түри бир болуши (йәни бир вақитниң намизи болуши).

4. Имамниң җамаитидә аяллар болса, аялларға имам болуши үчүн нийәт қилиши шәрттур.

Әр кишиниң аялға яки кичик балиға, үзүрсиз кишиниң үзүрлүк кишигә иқтида қилиш тоғра әмәстур. Амма, тәрәт алған кишиниң тәйәммум қилған кишигә, өрә турған кишиниң олтарған кишигә (әгәр у киши имамлиққа өзидин һәқлиғарақ болса) иқтида қилиш дурустур.

Җамаәтниң сепиниң тәртиви:

Авалқи сәптә әрләр, андин балилар, андин хунсалар (йәни әрлик вә аяллиқта ортақ болған кишиләр) андин аяллар туриду.

Қаза намазларниң оқулуш тәртиплири.

Қаза – өз вақтида оқалмастин вақти өтүп кәткәндә оқулған намаз демәктур. Қаза болған намазлар әслидики тәртиплири бойичә (йәни авал бамдат, андин пешин, андин әсир, андин шам, андин хуптән) оқулиду. Пәқәт төвәндики үч шараитта тәртип әмәлдин қалиду:

1. Вақтиниң азлиғи. Мәсилән, әсир намизини қаза қилип, шам намизиниң алдида оқумақчи болған болса вә шам намизиниң вақти аз қалған болуп, қаза намизини түгитип, шам намизини вақтида оқушқа үлгирәлмәслигидин қорқса, тәртипкә риайә қилмастин авал шам, андин әсир оқулиду.

2. Унтуп қелиш. Мәсилән, пешин намизиниң қаза болғанлиғини унтуп қалған һалда әсир намизини оқуп болған киши тәртипкә риайә қилмастин, пешинниң қазасини әсирдин кейин оқуйду.

3. Қаза болған намазниң сани алтә вақит намаздин көп болса, бу вақитта тәртипкә риайә қилмастин, халиған намазниң қазасини бурун халиғанниң қазасини кейин оқуса болиду.

Қазаси оқулидиған намазлар.

Бәш вақит намазниң пәризлири, витир намизи вә бамдат намизиниң сүннитини қаза һесавида оқулиду. Амма, жүмә, һейт, жиназа намазлири вә бәш вақит намазларниң сүннәтлириниң қазаси оқулмайду. Қаза болған намазларни, намаз оқуш мәнъий қилинған вақитлардин башқа кечә-күндүзниң қайси бир вақтида оқуверишкә болиду.

Сәвәнлик сәждиси.

Сәвәнлик сәждиси: намазда өткүзүп қойған хаталиқлардин кәчүрүм сораш сәждиси демәктур. Сәвәнлик сәждиси төвәндики үч һалда қилиниду.

1. Намаздики пәризләрдин бирәрсини кечиктүрүп қойғанлиқ үчүн, мәсилән, үч вә төрт рәкәтлик пәриз, важип, вә тәкитлик сүннәт болған намазларниң авалқи олтиришида (йәни икки рәкәттин кейинки олтиришта) “Тәһият” дуасидин кейин **“Аллаһуммә салли әла вә бәрик әла”** дуалири оқулса, үчинчи рәкәтниң пәризи болған қиям (өрә туруш) кечиктүрүлгән болиду. Чүнки бу вақитта “Тәһият”дин кейин һеч нәрсә оқумастин өрә туруш керәк.

2. Важипни тәрк әткәнлик үчүн, мәсилән, намазда “Фатиһә” сүрисини оқумиса яки витирниң қунутини оқумиса важипни тәрк әткән болиду. Чүнки һәр қандақ намазда “Фатиһә” сүрисини оқуш витирда “қунут” дуасини оқуш важиптур.

3. Важипни кечиктүргәнлик үчүн, мәсилән, “Фатиһә” сүрисидин авал башқа сүрә оқулса важип кечиктүрүлгән болиду. Чүнки “Фатиһә” сүрисини башқа сүридин авал оқуш важиптур.

Сәвәнлик сәждиси қандақ қилиниду?

Намазниң ахиридики олтиришта "тәһият" дуасинила оқуп оң тәрәпкә бир қетим салам берип болғандин кейин, намаздики сәждигә охшаш икки қетим сәждә қилип олтиримиз.

"Тәһият", "Аллаһуммә сәлли, бәрик, рәббәна" дуалирини оқуп болуп, икки тәрәпкә салам беримиз. Сәһвә сәждисини қилиш арқилиқ намазда өткүзүп қойған хаталиқлар кәчүрүлүп, камчилиқлар пүтүнлиниду.

Намаз билән мунасивәтлик мәсилиләр

Жамаәткә йетишиш үчүн немә қилиш керәк?

Бир киши өзи ялғуз пәриз намазға башлиғандин кейин, жамаәт шу пәризгә турған болса, бу адәм өзи ялғуз башлиған пәриз намазда техи сәждә қилмиған болса, намизини бузуп жамаәткә қошулиду. Әгәр у адәм биринчи рәкәтниң сәждисини қилип болған болса, оқумақчи болған намаз төрт рәкәтлик пәриз болған тәғдирдә, бир рәкәт йәнә оқуп, икки рәкәттин кейин намизини тамамлап, дәрһал жамаәткә қошулиду. Униң өз алдиға оқуған икки рәкәт намизи нәфилә (ихтияри намаз) болуп һесаплиниду. Әгәр у адәм үчинчи рәкәтниң сәждисигә барған болса, бу намизини төрт рәкәт қилип тамамлайду. Үлгирәлисә жамаәтниң сававини тепиш үчүн жамаәткә қошулуп қайта оқуйду.

Әгәр оқулған намаз бамдат яки әсирниң пәрзи болған болса, бу һаләттә у намизини жамаәт билән қайта оқумайду. Чүнки бамдат вә әсир намазлиридин кейин намаз оқулмайду. Әгәр жамаәт намазға турғанда, у адәм икки рәкәтлик намазниң иккинчи рәкитиниң сәждисидә болған болса, намизини бузмай тамамлайду. Андин жамаәткә әгишип қайтидин оқуйду. Өзи ялғуз оқуған бу икки рәкәт намизи нәфлә болуп һесаплиниду.

ҚАНДАҚ АДӘМ ЖАМАӘТ НАМИЗИНИҢ БИРИНЧИ РӘКИТИГӘ ЙЕТИШКӘН БОЛИДУ?

Биринчи рәкәтниң рукусида намазға йетишкән адәм биринчи рәкәткә йетишкән болиду. Әгәр рукудин кейин намазға киргән болса, бу вақитта жамаәтниң биринчи рәкитигә йетишәлмигән болиду. Намазниң ахирида имам салам бәргәндин кейин, у киши са-

лам бәрмәстин туруп йетишәлмигән рәкәтни оқуйду. Андин олтирип, дуаларни оқуп салам бериду. Шуниңдәк қанчә рәкәткә йетишәлмигән болса, йетишәлмигән шу рәкәтләрни имам салам бәргәндин кейин туруп тамамлайду.

НАМАЗНИҢ РӘКӘТЛИРИНИҢ САНИДА ШҮБҺИЛӘНСӘ?

Намаз оқуғанда киши намазда туруп икки рәкәт оқудимму яки үч рәкәт оқудимму дәп шүбһилинип қалса, у киши буниңдин илгири намазда мундақ шүбһиләнмигән яки мундақ адәт йоқ киши болса, униң намизи бузулиду, қайтидин оқуйду. Әгәр у киши һәмишә намазниң рәкәтлирини есидә туталмай, униң рәкәт санида шүбһилинидиған адәм болса, у гуманниң күчлүк тәрипини һесапқа алиду. Әгәр гуманиму һеч бир тәрәпни күчләндүрәлмисә, у рәкәтләрниң өзини (йәни аз санни) һесапқа алиду. Мәсилән, икки рәкәт оқудумму яки үч рәкәтму? дәп шүбһилинип, икки яки үчиниң һеч бирини гумани күчләндүрәлмисә, бу вақитта икки рәкәтни һесапқа елип, өтигән намизини икки рәкәт дәп санайду, буниңға қарап кемини толуқлайду.

ТИЛАВӘТ СӘЖДИСИ

Тилавәт – Қуръан оқумақ демәктур. Қуръандики сәждә айәтлирини оқуған вә аңлиған кишигә сәждә қилиш важип болиду. Сәждә айити намазда оқулса, һаман сәждә қиливетип, андин намазни кәлгән йәрдин давам қилиши керәк. Әгәр сәждә айитини намазниң сиртида оқуған яки аңлиған киши кечиктүрүп таһарәт алған вақтида сәждә қилсиму болиду. Тилавәт сәждиси бир қетим қилиниду.

Сәждә айәтлириниң сани:

Қуръанда сәждә айәтлири 14 (сүридә зикир қилинған) айәттур.

Сәждә айәтлирини өз ичигә алған сүриләр:

Әъраф 206, Роъд 15, Нәһл 49, Исра 107, Мәрйәм 58, Һәж 18, Фурқан 60, Нәмл 24, Сәждә 16, Сад 24, Фуссиләт 37, Нәжм 62, Иншиқақ 13, Әләк 19.

IV БАП

НАМАЗЛАРНИҢ ТҮРЛИРИ

1. Йолувчи намизи.
2. Җүмә намизи.
3. Һейт намизи.
4. Җиназа намизи.
5. Тәравиһ намизи.
6. Нәфл намазлири.
7. Кечә намизи.
8. Истихарә намизи.
9. Һаҗәт намизи.
10. Кесәлләр намизи.

1. Йолувчи намизи.

Он бәш күндин аз туруш нийити билән пиядә нормал жүрүштә 18 саатлиқ (90 киломметрлиқ) яки униңдин узақ мусапигә чиққанлар динда йолувчи дейилиду. 90 километрлиқ бу мусапини мәйли аэроплан билән, мәйли поезд билән, мәйли башқа қатнаш васитилири билән болсун һәр һаләттә йолувчи санилиду. Йолувчилиқниң әмәлгә ешиши үчүн йолға чиққан кишиниң йолувчилиқни нийәт қилиши, ақил, балиғ болуши вә йолувчилиқ мусаписиниң пиядә нормал жүрүш билән үч күнлүктин (йәни пия-дә 18-саат – 90 километр) аз болмаслиғи шәрттур. 15 күндин аз туруш нийити билән туруп, барған йеридә жилларчә туруп қалсиму, у киши йәнила йолувчи болуп һесаплиниду. Йолувчилиқта азду-тола қийинчилиқлар болғачқа, динимиз йолувчилар үчүн бәзи ибадәтләрдә қолайлиқларни көрсәткән. Улар төвәндикиләр:

1. Йолувчилар төрт рәкәтлик пәриз намазларни икки рәкәткә қисқартип оқуйду.

2. Вақит тар кәлсә сүннәт намазларни оқумаслиғиға рухсәттур.

3. Йолувчилар таһарәт билән кийгән (мәсһи қилишқа салаһийәтлик болған) аяқ кийимлирини йәшмәстин, униң үстигә үч кечә-күндүз мәсһи қилса болиду.

4. Рамзанда йолувчилар халиса роза тутиду, халиса тутмайду.

Кейин жутиға қайтқандин кейин рамзанниң қазасини тутиду. Амма қаза қилмаслиғи яхшидур.

2. Җүмә намизи.

Җүмә күнлири пешин намизиниң орниға икки рәкәт җүмә намизини оқуш пәриздур. Буни оқуғанлар у күнниң пешин намизини оқумайду.

Җүмә намизиниң пәризидин авал төрт рәкәт сүннәт оқулиду. Униңға җүмә намизиниң сүннити дәп нийәт қилиду. Җүмә намизи җамаәт билән оқулиду. Пәризни оқуштин бурун хутбә (нутуқ) сөзлиниду. Хутбә сөзләш җүмә намизи үчүн пәриздур. Җүмә намизиниң пәриз екәнлиги һәққидә Аллаһ мундақ дәйду: **“Әй, мөмүнләр! Җүмә күни җүмә намизиға әзән ейтилса, Аллаһни яд етишкә (йәни хутбини аңлаш вә җүмә намизини оқушқа) алдирап бериңлар”** *(Җүмә сүриси, 9-айәт).*

Җүмә намизи кимләргә пәриз болиду?

Җүмә намизи төвәндики 7 шәрт һазир болған кишигә пәриздур.

Улар:

1. Әрлик (аяллارға пәриз әмәстур).
2. Әркинлик (әсир яки солақта болмиғанлар).
3. Муқим (сәпәр үстидә болмиғанлар).
4. Әъма болмиғанлар (көзи көридиғанлар).
5.Мәйип болмиғанлар (ақсақ яки паләш болмиғанлар).
6. Кесәл болмиғанлар.
7. Көңлидә дүшмәнниң қорқунчиси болмиғанлар.

Җүмә намизиниң дурус болушиниң шәртлири:

1. Мусулман дөләт башлиғиниң рухсити.
2. Җүмә намизи оқулидиған җайниң җүмә намизини оқушка мунасип санда бәлгүлүк җамаәткә егә болған йеза яки мәһәллә болуши.
3. Пешин вақтида оқулуши.
4. Хутбә сөзлиниши. (ейтилиши)
5. Җүмә намизи оқулидиған җайниң һәммә кишигә очуқ болуши.
6. Имамдин башқа әң аз үч әрдин тәркип тапқан җамаәтниң тепилиши шәрттур.

Хутбә.

Җүмә намизиниң пәризини оқуштин бурун хатиб (хутбә сөзлигүчи имам) минбәргә чиқип авал Аллаһқа һәмду-сана (мәдһийә) вә Пәйғәмбәр Әләйһиссаламға салам йоллиғандин кейин җамаәткә өз тилида вәз-нәсиһәт қилиду. Хутбә билән җүмә намизиниң пәризиниң арисиға башқа ишларниң арилишип қалмаслиғи шәрттур.

3. Һейт намизи.

Бир жил ичидә мусулманлар үчүн икки һейт болуп, бири роза һейти, йәнә бири қурбан һейтидур. Һәр икки Һейтта икки рәкәт намаз оқуш важиптур. Һейт намизи һейтниң дәсләпки күни күн чиқип, бир аздин кейин җамаәт билән оқулиду. Намаздин кейин хутбә сөзлиниду.

Һейт намазлири үчүн хутбә оқуш сүннәттур. Һейт намазлирини оқуйдиғанлар үчүн җүмә намаздики шәртләрниң һазир болуши керәктур.

Һейт намазлириниң башқа намазлардин пәрқи шуки, икки рәкәттин ибарәт болған һейт намазлириниң биринчи рәкәтидә “сана”дин кейин “Фатиһә” вә сүрә оқуштин бурун имам жараңлиқ аваз билән үч қетим “Аллаһу әкбәр” дәп тәкбир ейтиду. Жамаәтму имамға әгишип қоллирини һәр бир тәкбирдә қулақлириға көтириду вә ян тәрәплиригә чүшириду. Үчинчи тәкбирдин кейин қоллар төвәнгә чүширилмәстин киндик үстигә бағлиниду. Иккинчи рәкәтидә рукудин авал йәнә үч қетим “Аллаһу әкбәр” дәп тәкбир ейтилиду. Үч тәкбирниң һәр биридин кейин қоллар төвәнгә чүширилиду. Һейт намазлирида артуқ оқулидиған бу алтә тәкбир важиптур.

Тәшриқ тәкбирлири:

Қурбан һейтниң әрәфә (әтә һейт дегән) күни бамдат намаздин һейтниң 4-күни әсир намазғичилик пәриз намазлиридин кейин тәкбир оқулиду. Бу тәкбир – тәшрик тәкбирлири дәп атилиду.

Тәшриқ тәкбирлириниң тексти: “Аллаһу әкбәр, аллаһу әкбәр, лә илаһә илләллаһу вәллаһу әкбәр, Аллаһу әкбәр вә лилләһил һәмд”.

4. Жиназа намизи.

Жиназа намизи пәриз кипайидур. Бу әслидә өлүк үчүн дуадур. Шуңа у, руку, сәждисиз өрә туруп оқулиду.

Жиназа намизиниң шәртлири:

1. Мәйитниң мусулман болуши.
2. Мәйитниң жуюлуп, тарилиши, кепәнлиниши.
3. Мәйитниң жамаәт алдида болуши.
4. Өлүкниң толуқ болуши яки бәдининиң көп қисми, һеч болмиғанда беши билән йерим бәдини болуши лазим.

Жиназа намизиниң оқулуши:

Алди билән “Аллаһ үчүн имамға иқтида қилип, шу мәрһумниң жиназа намизини оқушқа нийәт қилдим” дәп нийәт қилиниду. (Бу нийәт әр мәйит үчүндур). Әгәр мәйит аял болса “шу мәрһумәниң”, әгәр оғул бала болса “шу сәбий балиға”, әгәр қиз бала болса “шу сәбийә қизға” дәп нийәт қилиниду. Андин имам билән бирликтә **“Аллаһу әкбәр”** дәп биринчи тәкбир ейтилиду. Қоллар башқа намазлардикидәк киндик астида бағлиниду. Андин **“сана (субһәнәкә)”** оқулиду. Кейин имам билән бирликтә (қоллар қулақларға апирилмастин) иккинчи тәкбир ейтилиду. **“Аллаһуммә салли вә бәрик”** дуалири оқулиду. Үчинчи тәкбир йәнә авалқидәк ейтилиду.

Андин жиназа дуаси оқулиду. Буни билмигәнләр “Раббанә” дуасини оқисиму болиду. Андин төртинчи тәкбирму әйнә шәклидә ейтилиду вә имам билән бирликтә **“Әссаламу әләйкум вә рәһмәтуллаһ”** дәп оң вә солға салам берилиду. Жиназа намизи шуниң билән ахирлишиду.

5. Тəравиһ намизи.

Тəравиһ намизи 20 рəкəт болуп, ялғуз рамзан ейида оқулиду. Бу намаз хуптəн билəн витир намизи арилиғида җамаəт билəн оқулғинидəк, өз алдиға айримму оқулиду. Тəравиһ намизини икки рəкəттə бир салам берип, төрт рəкəттə бир салам берип оқушму мүмкин. Тəравиһ намизини икки рəкəтлик қилип (йəни икки рəкəттə бир салам берип) оқуйдиған болсақ, уни əйни бамдат намизиниң сүннитидəк оқуймиз. Төрт рəкəтлик қилип оқуйдиған болсақ, əйни пешин намизиниң төрт рəкəтлик сүннитидəк оқуймиз. Рамзан ейида һəр ахшими тəравиһ намизини оқуш сүннəттур.

6. Нəфли намазлири.

Нəфли – динда буйрулмиған, пəқəт кишилəр совап издəп өзлүгидин қилидиған ибадəт демəктур. Нəфли намизини күнниң намаз оқуш мəнъий қилинған вақитлиридин башқа һəр қандақ вақитта оқушқа болиду. Нəфли намизиниң түрлири наһайити көптур. Улардин:

а) **Тəһийəтул мечит намизи:** мечитқа зиярəт, илим үгиниш вə башқа мəхсəтлəр үчүн киргəн кишиниң у йəрдə икки рəкəт намаз оқуши сүннəтниң совавини қазандуриду. Бу, мечитниң егиси болған Аллаһқа һөрмəт билдүриду, салам бəргəнликтур.

б) **Тəвбə намизи:** гуна қилип пушайман қилған киши дəрһал тəвбə қилиш лазим. Тəвбидин кейин таһарəт елип, икки рəкəт намаз оқуши вə гунаһи үчүн əпу тилиши яхшидур.

в) **Чашгаһ намизи:** чашгаһ – күн чиқип болғандин кейинки вақит демəктур. Бу вақитта икки рəкəт намаз оқуш саваплиқтур. Бу тəкитсиз сүннəттур.

7. Кечə намизи. (Таһажуд)

Кечиниң үчтин бири қалған вақитта туруп намаз оқушниң пайдилири наһайити көптур. Чүнки бу вақит дуаниң иҗабəт болидиған, гунаһларниң мəғпирəт қилинидиған вақитдур. Пəйғəмбəр Əлəйһиссалам бир һəдисидə:

“Пəриз намазлардин қалса əң пəзилəтлик намаз кечə намизидур” – дəп көрсəткəн **[Ибни Хузəймə ривайити]**.

Кечə намизи һəр икки рəкəттə бир салам берип оқулиду. Кечə намизиниң рəкəтлири оқуған кишиниң ихтиярiға бағлиқтур.

8. Истихарə намизи

Һəққидики бирəр ишниң хəйирлик болуп, болмаслиғи тоғрилиқ мəнивий бир ишарəт елишни халиған киши ятидиған вақтида икки рəкəт намаз оқуйду. Авалқи рəкəтидə “Фатиһə” сүрисидин кейин, “Кəфирун” сүрисини, иккинчи рəкəтидə “Ихлас” сүрисини оқуйду (башқа сүрə оқусиму болиду). Ахирида истихарə дуасини оқуп, таһарəт билəн қиблигə қарап ятиду.

Истихарə дуаси: “Аллаһуммə инни əстəхирукə би-ъилмикə,

вә әстәқдирукә биқудратикә, вә әс-әлукә мин фадликәл ъәзыми, фә иннәкә тәқдиру вә лә әқдиру, вә тәъләму вә лә әъләму, вә әнтә ъәлләмуль ғуюби, Аллаһуммә ин кунтә тәъләму әннә һәзәл әмра (...) хайрун ли фи дини вә мә-ъәши вә ъәқибәти әмри: ъәҗилиһи вә әҗилиһи фәқдирһу ли вә йәссирһу ли суммә бәрик ли фиһи, вә ин кунтә тәъләму әннә һәзәл әмра (...) шәррун ли фи дини вә мәъәши вә ъәқибәти әмри: ъәҗилиһи вә әҗилиһи фәсрифһу ъәнни вәсрыфни ъәнһу вәқдур лийәл хайра һәйсу кәнә суммә ардыни биһи".

9. Һаҗәт намизи.

Дуния вә ахирәткә мунасивәтлик иһтияҗи болған киши таһарәт елип хуптән намизидин кейин икки рәкәт намаз оқуйду. Намаздин кейин Аллаһқа һәмду-сана Пәйғәмбиримизгә дурут вә салам ейтиду. Андин һаҗәт дуасини оқуйду. Һаҗәтниң әмәлгә ешишини Аллаһтин сорайду.

Һаҗәт дуаси:

Лә иләһә илләллаһул һәлимуль кәрим. Субһанәллаһи роббиль ъәршил ъәзым. Әлһәмду лилләһи роббиль ъәләмин. Әс-әлукә муҗибәти роһмәтикә вә ъәзаимә мәғфирәтикә, вәл ғәнимәтә мин кулли биррин, вәс сәләмәтә мин кулли исмин. Лә тәдәъ ли зәнбән иллә ғофәртәһ, вә лә һәммән иллә фәрраҗтәһ, вә лә һаҗәтән һийә ләкә ридон иллә қадойтәһә йа әрһәмәр-раһимин.

10. Кесәлләр намизи.

Кесәллик – мүҗәзниң нормаллиғини йоқитиштин мәйданға кәлгән бир аҗизлиқтур. Ислам дини әқлини йоқатмиған кесәлләрни ибадәтләрни тохтатмаслиққа буйруш билән биргә улар үчүн бәзи қолайлиқларниму яритип бәргән. Намаз һәққидә кесәлләр үчүн көрситилгән қолайлиқларму бу чүшәнчини мәнбә қилған.

Кесәл киши күчиниң йетишичә намаз оқуши керәк. Мәсилән, өрә туралмайдиған яки турса кесилиниң күчийип яки шипа тепишиниң узирип кетишигә сәвәп болидиғанлиғини билгән кесәл киши олтирип намаз оқуйду. Олтиришқиму һали йәтмисә, күчиниң йетишичә (йәни йеничә яки оңдисиға) йетип, ишарәт билән намаз оқуйду. Ишарәт-намазда руку вә сәҗдигә ишарәт қилиш үчүн башни егиштин ибарәттур. Ишарәт биләнму намаз оқушқа күчи йәтмигән кесәл киши намизини вақитлиқ тохтитип қойиду. Сақайғандин кейин қазасини оқуйду.

Кесәллик сәвәвидин олтирип яки ишарәт билән намаз оқуш һалитидә қалған бир киши кесәллик вақтида оқалмиған намазлирини сақайғандин кейин олтирип яки ишарәт билән оқумастин бәлки адәттикидәк өрә туруп оқуйду. Чүнки үзүр кесәлниң сақийиши билән түгигән болиду. Сақ вақтида қаза қилған намазлирини кесәллигидә оқумақчи болса, олтирип, ишарәт билән оқуса болиду. Амма инсан күчиниң йәткинини қилишқа борчлуқ болуп, күчи йәтмәйдиғинини униңдин тәләп қилинмайду.

СҮРИЛӘР

ИЗАҺӘТЛӘР:

1. “ Әлһәмду лилләһи раббиль ъәләмин ”

Ушбу айәттики “ **ъәләмин** ” сөзидики “ъ” һәрипини әрәп тилидики “ع” (ъәйн) һәрипиниң орниға қолландуқ. Бу һәрип уйғур тилида йоқ. “ъәйн” һәрипи жараңлиқ үзүк тавуш болуп, боғузниң оттурисидин, азирақ қисилған һаләттә тәләппуз қилиниду.

2. **“Сыраталь-ләзинә ән-ъәмтә ъәләйһим ғойриль мәғдуби ъәләйһим вәләддо̃лли̃н ”**

“**вәләддо̃лли̃н**” сөзидики “ ˜ ” бәлгүси созуқ тавушларниң үстигә кәлсә, Қуран тилавәт қилиш қаидилири бойичә (тәҗвид) созуқ тавуш 6 һәрикәткичә созулиду, йәни “вәләддоооооолливииииин” кәби.

3. **“Фәҗәъәләһум кәъәсфим мә`кул”**

**“ мә`кул ”** сөзидики “ ` ” бәлгүсини әрәп тилидики “ ءْ ” сукунлуқ һәмзә һәрипиниң орниға қоллаңдуқ.

“ мә`кул ”** сөзини оқуғанда “ **мә` ” дегәндә авази йоқап кәткәнгә охшаш үзүветип, кейин “**кул**” дәп иккинчи бөлигини тәләппуз қилимиз.

4. **“Әлһәмду лилл<u>ә</u>һи”** ушбу аттики “_” бәлгүси созуқ тавушларниң астиға кәлсә, Қуран тиләвәт қилиш қаидилири бойичә (тәҗвид) созуқ тавуш икки һәрикәткичә созулиду, йәни “**Лилләәһи**” кәби.

ФАТИҺӘ сүриси

Бисмилл<u>ә</u>һир раһм<u>ә</u>нир раһим.

Әлһәмду лилл<u>ә</u>һи раббиль <u>ъә</u>ләм<u>и</u>н. Әрраһм<u>ә</u>нир раһ<u>и</u>м. М<u>ә</u>лики йәвмидд<u>и</u>н. Иййй<u>ә</u>кә нәъбуду вә иййй<u>ә</u>кә нәстә<u>ъи</u>н. Иһдинәс – сыр<u>а</u>таль – мустәқ<u>и</u>м. Сыр<u>а</u>таль-ләз<u>и</u>нә ән-ъәмтә ъәләйһим ғойриль мәғдуби ъәләйһим вәләддо̃лли̃н (Әмин).

Тәрҗимиси:

Наһайити шәпкәтлик вә меһриван Аллаһниң исми билән башлаймән.

Җимики һәмду сана аләмләрниң пәрвәрдигари Аллаһқа хастур. Аллаһ наһайити шәпкәтлик вә меһривандур.

Қиямәт күнниң егисидур. (Рәббимиз) саңила ибадәт қилимиз вә сәндинла ярдәм тиләймиз.

Бизни тоғра йолға башлиғин. ғәзивиңгә йоллуқанларниң вә азғанларниң йолиға әмәс, сән инъам қилғанларниң йолиға (башлиғин).

НАС сүриси

Бисмилләһир раһмәнир раһим.

Қул әъузу бираббин нәс. Мәликин нәс. Иләһин нәс. Мин шәррил вәс-вәсил ханнәс. Әлләзи ювәсвису фи судуриннәс. Минәл жиннәти вәннәс.

Тәрҗимиси:

Наһайити шәпқәтлик вә меһриван Аллаһниң исми билән башлаймән.

“Инсанларниң пәрвардигари, инсанларниң падишаси, инсанларниң илаһи (Аллаһқа) сиғинип, кишиләрниң диллирида вәсвәсә қилғучи жинлардин вә инсанлардин болған йошурун шәйтанниң вәсвәсисиниң шәрридин панаһ тиләймән” дегин.

ФӘЛӘҚ сүриси

Бисмилләһир раһмәнир раһим.

Қул әъузу бираббил фәләқ. Мин шәрри мә халәқ. Вә мин шәрри ғасиқин изә вәқаб. Вә мин шәррин нәффәсәти филь ъуқад. Вә мин шәрри һәсидин изә һәсәд.

Тәрҗимиси:

Наһайити шәпқәтлик вә меһриван Аллаһниң исми билән башлаймән.

“Мәхлуқатниң шәрридин, қараңғулуғи билән киргән кечиниң шәрридин, түгүнләргә дәм салғучи сеһиргәрләрниң шәрридин, һәсәтхорларниң һәсәт қилған чағдики шәрридин сүбһиниң пәрвардигари (Аллаһқа) сиғинип панаһ тиләймән” дегин.

ИХЛАС сүриси

Бисмилләһир раһмәнир раһим.

Қул һуәллаһу әһәд. Аллаһус самәд. Ләм йәлид вәләм юләд. Вә ләм йәкул ләһу куфувән әһәд.

Тәрҗимиси:

Наһайити шәпқәтлик вә меһриван Аллаһниң исми билән башлаймән.

(Әй, Муһәммәт!) ейтқинки, у – Аллаһ бирдур. Һәммә Аллаһқа муһтаждур. Аллаһ бала тапқанму әмәс, туғулғанму әмәс.

Һеч киши униңға тәңдаш болалмайду.

МӘСӘД сүриси

Бисмилләһир раһмәнир раһим.

Тәббәт йәдә әби ләһәбив-вәтәббә. Мә әғнә ъәнһу мәлуһу вә ма

кәсәб. Сәяслә нәрон зәтә ләһәб. Вәмраәтуһу һәммәләтәл һәтоб. Фи жидиһә һәблум мим мәсәд.

Тәрҗимиси:

Наһайити шәпқәтлик вә меһриван Аллаһниң исми билән башлаймән.

Әбу Ләһәбниң икки қоли қуруп кәтсун! (Әмәлдә) қуруп кәтти. (У дозаққа кириду.) Униң отун тошуғучи (йәни сухәнчи) хотуниму лавулдап турған отқа кириду. Униң бойнида мәккәм ешилгән ағамча болиду.

НӘСИР сүриси

Бисмилләһир раһмәнир раһим.

Изә жә͠ә нәсруллаһи вәлфәтһу. Вә роәйтән-нәсә йәдхулунә фи диниллəһи әфвәжә. Фәсәббиһ биһәмди роббикә вәстәғфирһ. Иннәһу кәнә тәввәбә.

Тәрҗимиси:

Наһайити шәпқәтлик вә меһриван Аллаһниң исми билән башлаймән.

Аллаһниң ярдими вә ғәлибиси кәлгән вә Аллаһниң диниға кишиләрниң топ-топ болуп киргәнлигини көргиниңдә, рәббиңгә тәсбиһ ейтқин, һәмду ейтқин вә униңдин мәғпирәт тилигин. Аллаһ һәқиқәтән тәвбини бәк қобул қилғучидур.

КАФИРУН сүриси

Бисмилләһир раһмәнир раһим.

Қул йә͠ә әйюһәл кәфирун. Лә әъбуду мә тәъбудун. Вәлә әнтум ъәбидунә мә әъбуд. Вә лә әнә ъәбидум мә ъәбәттум. Вәлә әнтум ъәбидунә мә әъбуд. Ләкум динукум вәлийә дин.

Тәрҗимиси:

Наһайити шәпқәтлик вә меһриван Аллаһниң исми билән башлаймән.

(Әй Муһәммәт! Сени будларға чоқунушқа үндигүчи кафирларға) ейтқинки, “Әй капирлар! Силәр чоқунуватқан будларға чоқунмаймән.

Силәрму мән ибадәт қиливатқан Аллаһқа ибадәт қилмайсиләр. Силәр чоқунған будларға мениң чоқунғиним йоқ. Силәрниңму мән ибадәт қилған Аллаһқа ибадәт қилғиниңлар йоқ. Силәрниң диниңлар өзәңлар үчүн, мениң динимму өзәм үчүн”.

КӘУСӘР сүриси

Бисмилләһир раһмәнир раһим.

Иннә͠ә әътойнәкәл кәвсәр. Фәсолли лироббикә вәнһәр. Иннә шәниәкә һувәл әбтәр.

Тәрҗимиси:

Наһайити шәпкәтлик вә меһриван Аллаһниң исми билән башлаймән.

Биз саңа һәқиқәтән нурғун яхшилиқларни ата қилдуқ.

Пәрвәрдигариң үчүн намаз оқиғин вә курванлик қилғин. Һәқиқәтән сениң дүшминиңниң нам-нишани қалмайду.

МӘЪУН сүриси

Бисмилләһир раһмәнир раһим.

Әро әйтәлләзи йүкәззибу биддин. Фәзәликәлләзи йәдуъул йәтим. Вә лә йәһудду ъәлә тоъәмиль мискин. Фәвәйлул лил мусоллин. Әлләзинә һум ъән соләтиһим сәһун. Әлләзинә һум йуроунә. Вә йәмнәъунәл мәъун.

Тәрҗимиси:

Наһайити шәпкәтлик вә меһриван Аллаһниң исми билән башлаймән.

Динни инкар қилған адәмни көрдүңму? У житимни дүшкәлләйдиған, мискингә тамақ беришни тәрғип қилмайдиған адәмдур, шундақ намаз оқуғучиларға вайки, улар намазлирини ғәпләт билән оқуйду. Намазни рийа билән оқуйду. Улар кулақ бәрмәйду.

ҚУРӘЙШ сүриси

Бисмилләһир раһмәнир раһим.

Ли-иләә фи куройш. Иләфиһим риһләтәш-шитәи вәссойф. Фәлйәъбуду роббә һәзәл бәйт. Әлләзи этъәмәһум мин жуъив вә әмәнәһум мин хәвф.

Тәрҗимиси:

Наһайити шәпкәтлик вә меһриван Аллаһниң исми билән башлаймән.

Курәйш қоғдалғанлиқлири үчүн, улар қишлиқ вә язлиқ сәпәрдә қоғдалғанлиқлири үчүн, бу өй (йәни Бәйтулланиң) пәрвәрдигариға ибадәт қилсунки, у уларни ачлиқта озуқландуруп, уларни қоркунучтин аман қилди.

ФИЛ сүриси

Бисмилләһир раһмәнир раһим.

Әләм тәрокәйфә фәъәлә роббукә биәсһабиль филь. Әләм йәҗ-ъәл кәйдәһум фи тадлил. Вә әрсәлә ъәләйһим тойрон әбәбил. Тәрмиһим биһижәратим мин сижжил. Фәҗәъәләһум кәъәсфим мә`кул.

Тәрҗимиси:

Наһайити шәпқәтлик вә меһриван Аллаһниң исми билән башлаймән.

Пәрвәрдигариңниң фил егилирини қандақ қилғанлиғини көрмидиңму?

У уларниң һийлә микрини бәрбат қилмидиму? У уларниң үстигә топ-топ қушларни әвәтти.

Қушлар уларға сапал ташларни етип, уларни чайнаветилгән самандәк қиливәтти.

ҺУМӘЗӘ сүриси

Бисмилләһир раһмәнир раһим.

Вәйлул ликулли һумәзәтил лумәзәһ. Әлләзи җәмәъә мәләв вә ъәддәдәһ. Йәһсәбу әннә мәләһу әхләдәһ. Кәллә ләйумбәзәннә фил һутомәһ. Вә мә әдрокә мәл һутомәһ. Нәруллаһиль муқадәһ. Әлләти тәттолиъу әъләл әф-идәһ. Иннәһә ъәләйһим му`содәһ. Фи ъәмәдим мумәддәдәһ.

Тәрҗимиси:

Наһайити шәпқәтлик вә меһриван Аллаһниң исми билән башлаймән.

(Кишиләрни) әйиплигүчи сухәнчигә вай! У мал топлиди вә уни (яхшилиқ йоллириға сәрп қилмай сақлаш үчүн) саниди. У мели өзини (дунияда мәңгү қалдуриду дәп ойлайду). Һәргиз ундақ әмәс, у чоқум һөтәмәгә ташлиниду. Һөтәмәниң немә екәнлигини қандақ биләләйсән? У, Аллаһниң яндурған отидур, униң әлими жүрәкләргә йетип бариду. Улар чоқум дозаққа солиниду. Егиз түврүкләргә бағлиниду.

ӘСР сүриси

Бисмилләһир раһмәнир раһим.

Вәл ъәсри. Иннәл инсәнә ләфи хуср. Илләлләзинә әмәну вә ъәмилус солиһәти вә тәвәсов бил һәққи вә тәвәсов биссобр.

Тәрҗимиси:

Наһайити шәпқәтлик вә меһриван Аллаһниң исми билән башлаймән.

Заман билән қәсәмки. Иман ейтқан, яхши әмәлләрни қилған, бир-биригә һәқни тәвсийә қилишқан, бир-биригә сәврни тәвсийә қилишқан кишиләрдин башқа һәммә адәм чоқум зиян ичидидур.

ТӘКАСУР сүриси

Бисмилләһир раһмәнир раһим.

Әлһәкумут-тәкәсур. Һәттә зуртумуль мәкабир. Кәллә сәвфә тәъләмунә, суммә кәллә сәвфә тәъләмун. Кәллә ләв тәъләмунә ъилмәл йәкин. Ләтәравуннәл жәһим. Суммә ләтәравуннәһә ъәйнәл йәкин. Суммә ләтус-әлуннә йәвмәизин ъәнин нәъим.

Тәрҗимиси:

Наһайити шәпкәтлик вә меһриван Аллаһниң исми билән башлаймән.

Таки қәбриләрни зиярәт қилғиниңларға йәни қәбирләргә көмүлгиниңларға қәдәр, пул-мал, балилар билән пәхирләнмәк силәрни ғәпләттә қалдурди. Растла кәлгүсидә билисиләр. Андин растла кәлгүсидә билисиләр. Әгәр силәр һәқиқий билсәңлар ғәпләттә қалмаңлар. Силәр чоқум жәһәннәмни көрисиләр. Андин уни чоқум өз көзүңлар билән көрисиләр. Андин дунияда силәргә берилгән немәтләрдин соал-сорақ қилинисиләр.

ҚАРИӘҺ сүриси

Бисмилләһир раһмәнир раһим.

Әлкориъәту мәлкориъәһ. Вә мә әдрокә мәлкориәһ. Йәвмә йәкунун нәсу кәлфәрошиль мәбсус. Вә тәкунуль жибәлу кәл ъиһниль мәнфуш. Фә әммә мән сәкуләт мәвәзинуһу, фәһувә фи ъишәтир родийәһ. Вә әммә мән хоффәт мәвәзинуһу, фә уммуһу һәвийәһ. Вә мә әдрокә мәһийәһ. Нәрун һамийәһ.

Тәрҗимиси:

Наһайити шәпкәтлик вә меһриван Аллаһниң исми билән башлаймән.

Қиямәт. Қиямәт немидур? Қиямәтниң немә екәнлигини қандақ биләләйсән? Шу күндә инсанлар тарилип кәткән пәрванидәк болуп кетиду. Тағлар етилған жуңдәк болуп кетиду. Таразиси еғир кәлгән (йәни яхшилиқлири яманлиқлирини бесип чүшкән) адәмгә кәлсәк, у көңүлллүк турмушта (йәни назунемәтлик җәннәттә) болиду. Таразиси йеник кәлгән (йәни яманлиқлири яхшилиқлирини бесип кәткән, йә яхшилиқ болмиған) адәмгә кәлсәк, униң жайи һавийә болиду. Һавийәниң немә екәнлигини сән биләләмсән? Һавийә кизиқ оттур.

ЗӘЛЗӘЛӘ сүриси

Бисмилләһир раһмәнир раһим

Изә зульзиләтиль әрду зильзәләһә. Вә әхрожәтиль әрду әсқоләһә. Вә қоләл инсәну мәләһә. Йәвмәизин туһәддису әхбәроһә. Биәннә роббәкә әвһа ләһә. Йәвмәизий-йәсдуруннәсу әштәтәл лиюров әъмәләһум. Фәмәй-йәъмәл мисқалә зәрротин хәйрай-йәроһ. Вәмәй-йәъмәл мисқалә зәрротин шәррай-йәроһ

Тәрҗимиси:

Наһайити шәпқәтлик вә меһриван Аллаһниң исми билән башлаймән.

Зимин қаттиқ тәврилгәндә, зимин (қойнидики) жүклирини (йәни мәдәнләр, отлар, өлүкләрни) чиқарғанда, инсан (йәни капир) униңға (йәни зиминға): “Немә болди?” дегәндә, бу күндә зимин өзиниң хәвәрлирини (униң үстидә ишләнгән яхши-яман ишларни) мәлум қилиду. (Униң мәлүм қилиши) пәрвәрдигарниң уни шундақ қилишқа әмир қилғанлиғидиндур. Бу күндә кишиләр қилған әмәллириниң нәтижисини көрүш (йәни нәтиҗисигә еришиш) үчүн топ-топ болуп тарилип кетиду. Кимки зәрричилик яхши иш қилидики, униң мукапатини көриду. Кимки зәрричилик яман иш қилидики, униң жазасини көриду.

ЪӘДИЙӘТ сүриси

Бисмилләһир раһмәнир раһим

Вәл ъәдийәти добһә. Фәл мурийәти қодһә. Фәл муғироти субһә. Фә әсәрнә биһи нәқ-ъә. Фәвәсәтнә биһи җәм-ъә. Иннәл инсәнә лироббиһи ләкәнуд. Вә иннәһу ъәлә зәликә ләшәһид. Вә иннәһу лиһуббиль хойри ләшәдид. Әфәлә йәъләму изә буъсиро мә филь қубур. Вә һуссилә мә фиссудур. Иннә роббәһум биһим йәвмәизил ләхобир.

Тәрҗимиси:

Наһайити шәпқәтлик вә меһриван Аллаһниң исми билән башлаймән.

(Ғазиларниң дүшмәнгә һуҗум қилишида) һасирап жүгүргүчи, (қаттиқ жүгүргәнликтин) туваклиридин от чиқарғучи, әтигәндә (дүшмән үстигә) бастуруп киргүчи, (қаттиқ чапқанлиқтин) топа-чаң чиқарғучи, шу топа-чаң билән дүшмән топи ичигә кирип кәткүчи атлар билән қәсәмки, инсан һәқиқәтән пәрвәрдигариниң (немәтлирини) шәксиз инкар қилғучидур. Инсан һәқиқәтән униңға

(йәни Аллаһниң немитини инкар қилғанлиғиға) әлвәттә өзи гунаһтур. Инсан пул-малға интайин һеристур. Қәбрилəрдики өлүкләр (сиртқа) чиқирилған, диллардики сирлар ашкара қилинған чағда уларниң һәммә әһвалидин пәрвәрдигариниң һәқиқәтән хәвәрдар екәнлигини (бу надан инсан) билмәмду?

ӘЛӘҚ сүриси

Бисмилләһир роһмәнир роһим

Икро` бисми роббикәлләзи холәқ. Холәқоль инсәнә мин ъәләқ. Икро` вә роббукәл әкрам. Әлләзи ъәлләмә бильқоләм ъәлләмәл инсәнә мәләм йәъләм. Кәллә иннәл инсәнә ләйәтғо. Әрроә һустәғнә. Иннә илә роббикәр – руж-ъә. Әроәйтәллəзи йәнһә. Ъәбдән изә соллә. Әроәйтә ин кәнә әләл һудә. Әв әмәро биттәқвә. Әроәйтә ин кәззәбә вә тәвәллә. Әләм йәъләм биәннәлләһә йәро. Кәллә ләиллəм йәнтәһи ләнәсфә-ъәм бинназийәһ. Насийәтин кәзибәтин хотыәһ. Фәлйәд-ъу нәдийәһ, сәнәд-ъуз зәбәнийәһ. Кәллә лә тутиъһу, вәсжуд вәқтәриб.

Тәрҗимиси:

Наһайити шәпқәтлик вә меһриван Аллаһниң исми билән башлаймән.

Яратқан пәрвәрдигариңниң исми билән оқуғин. У инсанни ләхтә қандин яратти. Оқуғин, пәрвәрдигариң әң кәрәмликтур. У қәләм билән (хәт йезишни) үгәтти. Инсанға билмигән нәрсиләрни билдүрди. Шәкшүбһисиз, инсан өзини бай санап (Аллаһқа бойсунуштин баш тартип), растла һәддидин ашиду. (Е, инсан) Баридиған йериң пәрвәрдигариңниң дәргаһидур (қилмишиңға қарап жазаға яки мукапатқа еришисән). Намаз оқуватқан бәндини (йәни Муһәммәд Әләйһиссаламни) тосқан адәмниң (һалини) маңа ейтип бәрсәңчу! Маңа (униң һалини) ейтип бәрсәңчу? Әгәр у (һәддидин ашқучи) (намазни тосушниң орниға) тоғра йолда болған болса (бу униң өзи үчүн яхши болмасмеди?) Маңа ейтип бәрсәңчу? Әгәр у (Қур’’анни) инкар қилса, имандин (үз өрисә), Аллаһниң (уни) көрүп туридиғанлиғини билмидиму? Бу гумраһлиқтин янсун, әгәр у буниңдин янмиса, чоқум униң кокулисидин — ялғанчи гунаһкарниң кокулисидин тутуп (җәһәннәмгә) сөрәймиз. У өзиниң сорундашлирини (ярдәмгә) чақирсун. Биз забанийләр (йәни җәһәннаминиң күчлүк-қаттиқ қол пәриштилирини) чақиримиз. (Бу фаҗир гумраһлиқтин) янсун! Униңға итаәт қилмиғин, (Аллаһқа) сәҗдә қилғин, (шуниң билән Аллаһқа) йеқинлиқ һасил қилғин.

ҚАДР сүриси

Бисмилләһир раһмәнир раһим

Иннә әнзәлнәһу фи ләйләтил қодр. Вә мә әдрокә мә ләйләтуль қодр. Ләйләтуль қодри хайрум мин әлфи шәһр. Тәнәззәлул мәлаикәту вәрруһу фиһә би-изни роббиһим мин кулли әмр. Сәләмун һийә һәттә мәтлә-ъил фәжр.

Тәрҗимиси:

Наһайити шәпқәтлик вә меһриван Аллаһниң исми билән башлаймән.

Биз Қур'анни һәқиқәтән шәби қәдридә назил қилдуқ. Шәби қәдриниң немә екәнлигини биләмсән? Шәби қәдри (шәрәп вә пәзиләттә) миң айдин артуқтур. Пәриштәләр вә Җәбриил шу кечидә пәрвәрдигариниң әмри билән, (зиминға Аллаһ тәғдир қилған) барлиқ иш үчүн чүшиду. Шу кечә таң йоруғанда қәдәр пүтүнләй тинич-аманлиқтин ибарәттур.

БӘЙИНӘ сүриси

Бисмилләһир раһмәнир раһим

Ләм йәкуниллләзинә кәфәру мин әһлил китәби вәл мушрикинә мунфәккинә һәттә тә`тийәһумуль бәййинәһ. Расулум минәллаһи йәтлу суһуфәм мутоһһәроһ. Фиһә кутубуң қойййимәһ. Вә мә тәфәрроқоллләзинә утуль китәбә иллә мим бәъди мә жә-әтһумуль бәййинәһ. Вә мә умиру иллә лийәъбудуллаһә мухлисынә ләһуддинә һунәфә-ә, вә юқимус-соләтә вә ю`туззәкәтә вә зәликә динуль қойййимәһ. Иннәллләзинә кәфәру мин әһлил китәби вәл мушрикинә фи нәри жәһәннәмә холидинә фиһә, уләикә һум шәрруль бәрийййәһ. Иннәллләзинә әмәну вә ъәмилус-солиһәти уләикә һум хойруль бәрийййәһ. Җәзәуһум ъиндә роббиһим җәннәту ъәднин тәжри мин тәһтиһәл әнһәру холидинә фиһә әбәдә. Родийәллаһу ъәнһум вә раду ъәнһу, зәликә лимән хошийә роббәһ.

Тәрҗимиси:

Наһайити шәпқәтлик вә меһриван Аллаһниң исми билән башлаймән.

Әһли китаптин (йәни йәһудийләр вә насаралардин) капир болғанлар вә мушрикләр өзлиригә рошән дәлил кәлгәнгә қәдәр куфридин айриғучи болмиди. (У рошән дәлил) пак сәһипиләрни тилавәт қилип туридиған Аллаһ тәрипидин кәлгән Пәйғәмбәрдур. У

сәһипиләр тоғра әһкамларни өз ичигә алған. Китап берилгәнләр (йәни йәһудийлар вә насаралар) пәқәт өзлиригә рошән дәлил кәлгәндин кейинла ихтилап қилишти. Улар пәқәт ибадәтни Аллаһқа халис қилған, һәқ диниға иқтида қилған һалда (ялғуз) Аллағила ибадәт қилишқа буйрулди. Намазни ада қилишқа, закатни беришкә (буйрулди), әнә шулар (йәни ибадәт, ихлас, намаз, закатлар) тоғра диндур. Әһли китаптин вә мушриклардин капир болғанлар һәқиқәтән дозаққа кириду, дозақта мәңгү қалиду. Әйнә шулар мәхлуқатларниң яминидур. Иман ейтқан вә яхши әмәлләрни қилғанлар әйнә шулар мәхлуқатларниң яхшисидур. Уларға пәрвәрдигариниң дәргаһида берилидиған мукапат (уларниң) турар жайи болған, астидин өстәңләр еқип туридиған җәннәтләрдуки, улар җәннәтләрдә мәңгү қалиду. Аллаһ улардин рази болиду. Уларму Аллаһтин мәмнун болиду. Буниңға пәрвәрдигаридин қорққан адәм еришиду.

ЯСИН сүриси , 36-сүрә 83 аят

Бисмилләһир раһмәнир раһим

Ясӣн. Вәл қур`әнил һәким. Иннәкә ләминәл мурсәлинә, ъәлә сыратым мустәқим. Тәнзилуль әзизир раһим. Литунзира қавмәммә унзира әбәуһум фәһум ғафилун. Ләқад һәққаль қавлю ъәлә әксәриһим фәһум лә йу`минун. Иннә җә-ъәлнә фи әънәқиһим әғләлән фәһийә иләл әзқани фәһум-муқмәһун. Вә җә-ъәлнә мим бәйни әйдиһим сәддәв-вә мин хальфиһим сәддән фә әғшәйнәһум фәһум лә юбсырун вә сәвә̃ун ъәләйһим ә-әнзәртәһум әмләм тунзирһум лә йу`минун. Иннәмә тунзиру мәнит-тәбә-ъәз зикра вә хашийәр-раһмәнә бильғайби фәбәшширһу бимәғфиратив-вә әҗрин кәрим. Иннә нәһну нуһйил мәвтә вә нәктубу мә қаддәму вә әсәраһум вә куллә шәй`ин әһсәйнәһу фи имәмим-мубин. Вадриб ләһум-мәсәлән асһәбәл қарйәти изҗә̃-әһәл мурсәлун. Из әрсәлнә ъәләйһимуснәйни фәкәззәбуһумә фә ъәззәзнә бисәлисин фәқалю иннә иләйкум-мурсәлун. Қалю мә әнтум иллә бәшәрум-мислунә вә мә әнзәләр-раһмәну мин шәй`ин, ин әнтум иллә тәкзибун. Қалю раббуна йәъләму иннә иләйкум ләмурсәлун. Вә мә ъәләйнә илләл-бәләғуль мубин. Қалю иннә тәтойййәрнә бикум ләиллләм тәнтәһу ләнәрҗумәннәкум вә ләйәмәссәннәкум миннә ъәзәбун әлим. Қалю ͠тоирукум мә-ъәкум, ә ин зуккиртум, бәл әнтум қавмум мусрифун. Вә җә̃-ә мин әқсоль мәдинәти рәҗулюй йәсъә, қалә йә қавмит-тәби-ъу мәллә йәс`әлукум

әжрав-вәһум муһтәдун. Вә мә лийә лә әъбудулләзи фәтарани вә иләйһи турҗә-ъун. Ә-әттәхизу мин дуниһи алиһәтән ий юриднир раһмәну бидуррил-лә туғни ъәнни шәфаәтуһум шәй-әв вә лә йуңқизун. Инни изәл-ләфи доләлим мубин. Инни әмәнту бираббикум фәсмә-ъун. Қиләдхулиль җәннәтә қалә йә ләйтә қавми йәъләмун. Бимә ғафәрали рабби вә җә-ъәләни минәл мукрамин. Вә мә әнзәлнә ъәлә қавмиһи мим бәъдиһи мин җундим минәс сәмә-и вә мә куннә мунзилин. Ин кәнәт иллә сойһәтәв ваһидәтән фәизә һум хамидун. Йә һәсратән ъәләл ъибәд, мә йә`тиһим миррасулин иллә кәну биһи йәстәһзиун. Әләм йәрав кәм әһләкнә қабләһум минәл қуруни әннәһум иләйһим лә йәрҗи-ъун. Вә ин куллуль ләммә җәми-ъул ләдәйнә муһдарун. Вә айәтул-ләһумуль әрдул мәйтәту әһйәйнәһә вә әхраҗнә минһә һәббән фәминһу йә`кулюн. Вә җә-ъәлнә фиһә җәннәтим миннәхилив вә әънәбив вә фәҗҗәрнә фиһә минәл ъуйун. Лийә`кулю мин сәмәриһи вәмә ъәмиләтһу әйдиһим әфәлә йәшкурун. Субһанәлләзи халәқаль әзвәҗә кулләһә миммә тумбитуль әрду вә мин әнфусиһим вә миммә лә йәъләмун. Вә айәтуль ләһумуль ләйлю нәсләху минһун нәһәра фәизә һум муслимун. Вәшшәмсу тәҗри лимустәқаррил ләһә, зәликә тәкдируль ъәзизиль ъәлим. Вәлқамәра қаддәрнәһу мәнәзилә һәттә ъәдә кәль ъурҗуниль қадим. Ләшшәмсу йәмбәғи ләһа ән тудрикәл қамәра вә ләлләйлю сәбиқун нәһәри вә куллюн фи фәләкий йәсбәһун. Вә айәтуль ләһум әннә һәмәлнә зурриййәтәһум филь фулькил мәшһун. Вә халәқнә ләһуммим мислиһи мә йәркәбун. Вә ин-нәшә` нуғриқһум фәлә сориха ләһум вә лә һум йунқазун. Иллә раһмәтәм миннә вә мәтәъән илә һин. Вә изә қилә ләһумуттәқу мә бәйнә әйдикум вә мә хальфәкум лә-ъәлләкум турһәмун. Вә мә тә`тиһим мин айәтим мин айәти раббиһим иллә кәну ъәнһә муъридын. Вә изә қилә ләһум әнфику миммә разәқакумуллаһу қаләл-ләзинә кәфәру лилләзинә амәну әнут-ъиму мәлләв йәшәуллаһу әт-ъәмәһу ин әнтум иллә фи доләлим мубин. Вә йәқулунә мәтә һәзәл вәъду ин кунтум содиқин. Мә йәнзурунә иллә сойһәтәв вәһидәтән тә`хузуһум вәһум йәхиссымун. Фәлә йәстәты-ъунә тәвсыйәтәв вәлә илә әһлиһим йәрҗи-ъун. Вә нуфиха фиссури фә изә һумминәл әҗдәси илә раббиһим йәнсилюн. Қалю йә вәйләнә мәм бә-ъәсәнә мим мәрқадинә һәзә мә вә-ъәдәр раһмәну вә содәқаль мурсәлун. Ин кәнәт иллә сойһәтәв вәһидәтән фәизә һум җәми-

ъул лəдəйнə мухдорун. Фəлйəвмə лə тузлəму нəфсун шəй'əв вəлə туҗзəвнə иллə мə кунтум тəъмəлун. Иннə əсhабəль җəннəтиль йəвмə фи шуғулин фəкиhун. Һум вə əзвəҗуhум фи зылəлин ъəлəл əрāики муттəкиун. Лəhум фиhə фəкиhəтув вə лəhум мə йəддə-ъун. Сəлəмун қавлəм мир-раббир раhим. Вəмтəзул йəвмə əййуhəл муҗримун. Əлəм əъhəд илəйкум йə бəнӣəдəмə əллə тəъбудушшəйтон. Иннəhу лəкум ъəдуввум мубин. Вə əниъбудуни həзə сыратум-мустəқим. Вə лəқад əдоллə минкум җибиллəн кəсиран, əфəлəм тəкуну тəъқилун. Һəзиhи җəhəннəмуллəти кунтум ту-ъəдун. Ислəвhəл йəвмə бимə кунтум тəкфурун. Əлйəвмə нəхтиму ъəлə əфвəhиhим вə тукəллимунə əйдиhим вə тəшhəду əрҗулуhум бимə кəну йəксибун. Вə лəв нəшāу лəтомəснə ъəлə əъйуниhим фəстəбəқус-сыратə фə əннə йубсырун. Вə лəв нəшāу лəмəсəхнəhум ъəлə мəкəнəтиhим фəмəстəта-ъу мудыййəв вə лə йəрҗи-ъун. Вə мəн ну-ъəммирhу нунəккисhу фил халқи əфəлə йəъқилун. Вəмə ъəллəмнəhуш-шиъра вə мə йəмбəғи лəh. Ин hувə иллə зикрув вə қур`əнум мубин. Лийунзира мəн кəнə həййəв вə йəhиққал қавлю ъəлəл кəфирин. Əвəлəм йəрав əннə холəқнə лəhум миммə ъəмилəт əйдинə əн-ъəмəн фəhум лəhə мəликун. Вə зəллəлнəhə лəhум фəминhə ракубуhум вə минhə йə`кулун. Вə лəhум фиhə мəнəфи-ъу вə мəшəрибу əфəлə йəшкурун. Вəттəхазу мин дуниллəhи əлиhəтəл лə-ъəллəhум юнсорун. Лə йəстəты-ъунə нəсраhум вəhум лəhум җундум муhдорун. Фəлə йəhзункə қавлюhум. Иннə нəълəму мə юсиррунə вə мə йуълинун. Əвəлəм йəраль инсəну əннə холəқнəhу мин нутфəтин фəизə hувə хосымум мубин. Вə дорабəлəнə мəсəлəв вə нəсийə холқаhу, қалə мəй юhйил ъизомə вəhийə рамим. Қуль юhйиhəллəзи əншə-əhə əввəлə мəрратив, вəhувə бикулли холқин ъəлим. Əллəзи җəъəлə лəкум минəш шəҗəрил əхдори нəран, фəизə əнтум минhу туқидун. Əвəлəйсəллəзи холəқас-сəмəвəти вəл-əрдо биқадирин ъəлə əййəхлюқа мислəhум, бəлə вəhувəль холлəқул ъəлим. Иннəмə əмрəhу изə əрадə шəй'əн əййəкулə лəhу кун фəйəкун. Фəсубhанəллəзи бийəдиhи мəлəкуту кулли шəй'ив вə илəйhи турҗə-ъун.

Тəрҗимиси:

Наhайити шəпкəтлик вə меhрибан Аллаhниң исми билəн башлаймəн.

Ясин. Һекмəтлик Қуран билəн қəсəмки (əй, Муhəммəд!) шəк-

шүбһисизки, сән Пәйғәмбәрләрдинсән. Тоғра йолдисән. Қуран ата-бовилири агаһландурулмиған (йәни уларға Пәйғәмбәр кәлмигән), ғапил қалған бир қәвмни агаһландуруш үчүн, ғалип, наһайити меһрибан Аллаһ тәрипидин назил қилинғандур. Уларниң көпчилигигә (азап тоғрисидики) һөкүм һәқиқәтән тегишлик болди. Шуниң үчүн улар иман ейтмайду. Биз һәқиқәтән уларниң боюнлириға иңәклиригичә тақақларни тақидуқ, шуниң үчүн улар башлирини егәлмәйду (йәни улар иманға бойсунмайду вә иманға баш әгмәйду). Уларниң алдида бир тосуқ, кәйнидә бир тосуқ қилдуқ, уларниң көзлирини пәрдилидуқ, шуниң үчүн улар (иманниң йоллири тосулуп кәткәнлиги үчүн) һеч нәрсини көрәлмәйду. Уларни агаһландурамсән, агаһландурмамсән, уларға бәри-бир охшаш, иман ейтмайду. Сән пәқәт Қуранға әгәшкән, мәрһәмәтлик Аллаһни көрмәй туруп қорққан кишини агаһландуралайсән (йәни агаһландурушуңниң пайдиси болиду), униңға (Аллаһниң униң гунаһлирини) мәғпирәт қилидиғанлиғи вә есил совап (йәни җәннәт ата қилидиғанлиғи) билән хуш хәвәр бәргин. Биз, шүбһисизки, өлүкләрни тирилдүримиз, уларниң (дунияда) қилған (яхши-яман) әмәллирини вә ишлирини хатириләп қойимиз, һәммә шәйини рошән дәптәрдә (йәни ләвһулмәһпузда) толуқ хатириләп қойимиз. Уларға (йәни куффарларға) шәһәр (йәни Әнтакийә) аһалисини мисал қилип кәлтүргин, өз вақтида уларға Пәйғәмбәрләр кәлгән еди. Әйни заманда уларға икки Пәйғәмбәр әвәттуқ. Улар у икки Пәйғәмбәрни инкар қилди. Үчинчи Пәйғәмбәрни әвәтиш билән, уларға ярдәм қилдуқ, Пәйғәмбәрләр (уларға): «Биз һәқиқәтән (Аллаһниң) силәргә (йәни силәрни һидайәт қилишқа) әвәтилгән әлчилиримиз» деди. Улар: «Силәр пәқәт бизгә охшаш инсан, меһрибан Аллаһ һеч нәрсә назил қилғини йоқ, силәр пәқәт ялғанчилар» деди.

Әлчиләр: «Пәрвәрдигаримиз билидуки, биз шәк-шүбһисиз силәргә әвәтилгән әлчиләрмиз. Бизниң мәсулийитимиз пәқәт (рошән дәлилләр билән) чүшинишлик қилип тәблиғ қилиштур» деди. Улар (әлчиләргә): «биз силәрдин шум пал алдуқ, әгәр силәр (дәвитиңларни) тохтатмисаңлар, силәрни чоқум таш-кесәк қилип өлтүримиз вә бизниң қаттиқ җазайимизға учрайсиләр» деди. Әлчиләр: «(куфриңлар сәвәвидин) Шумлуғуңлар өзәңлар билән биллидур, силәргә вәз-нәсиһәт қилинса (шум пал аламсиләр?), һәргиз ундақ әмәс (әйни иш силәр гуман қилғандәк әмәс), силәр (Аллаһқа шерик кәлтүрүш билән) һәддидин ашқучи қәвмисиләр»

деди. Шәһәрниң жирақ җайидин бир киши (йәни һәбиб Нәҗҗар) жүгүруп келип ейтти: «Әй, қәвмим! Пәйғәмбәрләргә әгишиңлар. Тоғра йолда болған, (иманға дәвәт қилғанлиғиға) силәрдин һәқ соримайдиған кишиләргә әгишиңлар. Мән немишкә мени яратқан вә силәр (өлгәндин кейин) дәргаһиға қайтидиған Аллаһқа ибадәт қилмай?. Мән Аллаһтин ғәйрини илаһ қиливалидиған болсам, әгәр меһрибан Аллаһ маңа бирәр зиян-зәһмәт йәткүзгүчи болса, уларниң шапаити мәндин һеч нәрсини дәпи қилалмайду, һәмдә мени қутқузалмайду. Әгәр ундақ болса (йәни Аллаһтин ғәйрини илаһ қиливалидиған болсам) мән һәқиқәтән оп-очуқ гумраһлиқта болимән. Мән һәқиқәтән (силәрни яратқан) пәрвәрдигариңларға иман ейттим (иманимға) қулақ селиңлар (вә униңға гуваһ болуңлар)». (Қәвми уни өлтүрүвәткәндин кейин униңға): «җәннәткә киргин» дейилди, у: «Кашки қәвмим пәрвәрдигаримниң маңа мәғпирәт қилғанлиғини вә мени һөрмәтликләрдин қилғанлиғини билсә еди» деди. Униңдин кейин униң қәвмини (җазалаш үчүн) асмандин қошун (йәни пәриштиләр) чүшәрмидуқ, (һәр қәвмни һалак қилиш үчүн пәриштиләрни) чүширивәргучи болмидуқ. Пәқәт бир аваз биләнла нагаһан улар қетип қалди. (Аллаһниң айәтлирини инкар қилғучи) бәндиләргә әпсуски, уларға бирәр Пәйғәмбәр кәлсила уни мәсхирә қилишти. Улар (йәни Мәккә аһалиси) улардин илгири өткән нурғун үммәтләрни һалак қилғанлиғимизни билмәмду? Улар буларниң йениға (йәни дунияға әбәдий) қайтмайду. Уларни һәммиси (Қиямәт күни һесап бериш үчүн) һузуримизға һазир қилиниду. Өлүк (йәни қурғақ) зиминни (ямғур билән) тирилдүрүп, униңдин уларға йәйдиған ашлиқни өстүргәнлигимиз уларға (Аллаһниң камил қудритини көрситидиған) аламәттур. Биз зиминда нурғунлиған хорма бағлирини, үзүм бағлирини бәрпа қилдуқ, шу зиминда булақларни ечиттуқ. Улар униң мевисини йесун, (у мевиләрни) уларниң қоллири яратқан әмәс, улар (Аллаһниң немәтлиригә) шүкүр қилмамду?. Аллаһ (пүтүн әйип-нуқсанлардин) пактур, у пүтүн шәйиләрни җүп яратти. Зиминдин үнүп чиқидиған нәрсиләрниң, уларниң өзлириниң, вә улар билмәйдиған нәрсиләр (йәни әҗайип мәхлуқатлар) ниң һәммисиниң җүпти бар. Уларға (Аллаһниң қудритини көрситидиған) бир аламәт кечидин ибарәтки, униңдин күндүзни айриветимиздә (йәни күндүзниң нурини йоқ қиливетимиздә) улар нагаһан қараңғуда қалиду. Күн бәлгүләнгән җайиға қарап сәйр қилиду, бу, Ғалип, һәммини билгүчи Аллаһниң алдин-ала бәлгүлигән ишидур.

Айға сәйр қилидиған мәзгилләрни бәлгүлидуқ, у (ахирқи мәнзилгә йетип барғанда) хорминиң қуруп қалған шехиға охшаш болуп қалиду. Күнниң айға йетивелиши (йәни иккисиниң жәм болуп қелиши), кечиниң күндүздин ешип кетиши (йәни вақти кәлмәстин күндүзниң орнини елиши) мүмкин әмәс, һәр бири пәләктә үзүп туриду. Уларға (бизниң камалийқудритимизни көрситидиған) аламәт шуки, биз уларниң ата-бовилирини (Нуһ Әләйһиссаламниң нәрсә-керәк вә һайванатлар билән) тошқузулған кемисигә чүшәрдуқ. Биз улар үчүн шу кемигә охшаш, улар чүшидиған нәрсиләрни яраттуқ. Әгәр биз халисақ, уларни ғәриқ қиливетимиз, уларға ярдәм бәргүчиму болмайду, вә уларни қутулдурғучиму болмайду. Пәқәт биз рәһим қилғанлиғимиз вә уларни муәййән муддәткичә (һаяттин) бәһримән қилидиғанлиғимиз үчүн (улар қутулдурулди). Уларға: «Рәһмәткә еришишиңлар үчүн алдиңлардикидин (әйни дуния азавидин) вә арқаңлардикидин (йәни ахирәт азавидин) қорқуңлар» дейилсә (улар буниңдин үз өрүйду). Пәрвәрдигариниң (Пәйғәмбәрниң растлиғини испатлайдиған) айәтлиридин бир айәт кәлсила, улар буниңдин үз өрүйду. Әгәр уларға: «Аллаһ силәргә ризиқ қилип бәргән нәрсиләрдин (пеқирларға) сәдиқә қилип бериңлар» дейилсә, капирлар мөминләргә (мәсхирә қилиш йүзисидин): «Әгә͡р Аллаһ халиса тәминләйдиған адәмни биз тәминләмдуқ? Силәр пәқәт рошән гумраһлиқтисиләр» дәйду. Улар: «Әгәр растчи болсаңлар бу вәдә қачан ишқа ашиду?» дәйду. Улар пәқәт бир авазнила (йәни Исрапил Әләйһиссаламниң биринчи қетимлиқ чалған сүринила) күтиду. Улар: (дунияда сода-сетиқ вә шуниңға охшаш үстидә) жанжаллишип турған һаләтлиридә, у аваз уларни һалак қилиду. Улар бир биригә вәсийәт қалдурушқиму, аилисигә қайтишқиму қадир болалмайду. Сүр челинған һаман улар қәбридин чиқип Пәрвәрдигари тәрәпкә жүгүриду. Улар: «Вай исит! Бизни ухлаватқан йеримиздин (йәни қәбримиздин) ким ойғатти?» дәйду (чүнки улар икки сүр арисида уйқида болиду), (пәриштиләр вә мөминлар униңға жавабән): «Меһрибан Аллаһниң вәдә қилғини мошу (күн), Пәйғәмбәрләр раст ейтқан» дәйду. Пәқәт бир аваз биләнла уларниң һәммиси һозуримизға һазир қилиниду. У күндә һеч бир инсанға қилчә зулум қилинмайду, силәргә пәқәт қилмишиңларға яришажаза берилиду. Шүбһисизки, у күндә жәннәт әһлилири немәт ичидидур. Улар вә уларниң жүптилири (жәннәтләрниң) сайилири астида тәхтләргә йөләнгән һалда туриду. Улар үчүн жәннәттә (түрлүк) мевиләр бар, улар үчүн жәннәттә (уларниң) көңли тартқан

нәрсиләр болиду. Meһрибан Пәрвәрдигари тәрипидин (уларға) салам дейилиду. (гунаһкарларға): «Әй, Гунаһкарлар! Бүгүн (бир тәрәпкә) айрилиңлар» дейилиду. Силәргә (Пәйғәмбәрлирим арқилиқ): «Әй, адәм балилири! Шәйтанға чоқунмаңлар, у һәқиқәтән силәргә ашкарә дүшмәндур, маңила ибадәт қилиңлар, бу тоғра болиду» дәп тәвсийә қилмидимму?. Шүбһисизки, шәйтан силәрдин нурғун кишиләрни аздурди (буни) чүшәнмәмсиләр?. Силәргә вәдә қилинған жәһәннәм мана шу. Силәр (дунийадики чеғиңларда) капир болғанлиғиңлар үчүн жәһәннәмгә кириңлар. Шу күндә уларниң еғизлирини печәтливетимиз, уларниң қилмишлирини қоллири бизгә сөзләп бериду, путлири гуваһлиқ бериду (йәни һәр әза униңдин садир болған ишни сөзләп бериду). Әгәр биз халисақ, уларниң көзлирини, әлвәттә, йоқ қиливетәттуқ, андин улар йол меңишқа алдиратти, лекин улар қандақму көрәлисун?. Әгәр биз халисақ уларни өйлиридила сүритини мубәддәл (йәни маймун, чошқа яки таш) қиливетәттуқ, шуниң билән улар алдиғиму маңалматти, арқиғиму қайталматти. Биз өмрини узун қилған адәмниң тенини ажизлитиветимиз (йәни яшлиқ, қиранлиқ вақтидикидин ажизлайду, қерийду), улар (буни) чүшәнмәмду?. Униңға (йәни Пәйғәмбәргә) биз шеир тәлим бәрмидуқ, униңға шеир мунасипму әмәс. У пәқәт тирикләрни агаһландуруш, капирларға азапниң тегишлик екәнлигини (билдүрүш үчүн назил болған) вәз-нәсиһәттурвә рошән Қурандур. Улар биләмдуки, улар үчүн һайванларни (қудрәт) қолумиз билән хәлқ әттуқ(яраттуқ), улар һайванларни башқуруп турғучилардур. Һайванларни уларға бойсундуруп бәрдуқ, улар у һайванларниң бәзисини миниду, бәзисини йәйду. Улар шу һайванлардин пайдилиниду вә сүтлирини ичиду, улар (Пәрвәрдигарниң бу немәтлиригә) шүкүр қилмамду? Улар ярдәмгә еришишни үмүт қилип, Аллаһни қоюп башқа мәбудларни илаһ қиливалди. У мәбудлар уларға ярдәм берәлмәйду. Улар шу мәбудлар үчүн (йәни уларниң хизмити үчүн) һазирланған қошундур. (Әй, Муһәммәд!) улар (йәни мушриклар) ниң сөзи (йәни сени инкар қилғанлиғи) сени ғәмкин қилмисун. Биз һәқиқәтән уларниң дилиридикини вә ашкара қилған (сөз вә һәрикәтлири) ни билип туримиз. Инсан билмәмдуки, биз һәқиқәтән уни абимәнийдин яраттуқ. Әмди у (Пәрвәрдигарға) ашкарә хусумәтчи болуп қалди. У бизгә (инсанниң қайта тирилишини жирақ санап чиригән сүңәкләрни) мисал қилип көрсәтти. Өзиниң яритилғанлиғини болса унтуди, у: «Чирип кәткән сүңәкләрни ким тирилдүрәләйду?» деди. Ейтқинки:

«Уни әң дәсләптә яратқан зат тирилдүриду, у һәр бир мәхлуқни билгүчидур». Аллаһ силәр үчүн йешил дәрәқтин от пәйда қилди. Силәр униң билән от яқисиләр. Асманларни вә земинни яратқан зат уларниң охшишини яритишқа қадир әмәсму? У униңға қадир, Аллаһ маһир яратқучидур, һәммини билгүчидур. Аллаһ бирәр шәйини (яритишни) ирадә қилса, униңға «вужутқа кәл» дәйдудә, вә у вужутқа келиду. Аллаһ пактурки, һәр бир нәрсиниң егилик һоқуқи униң қолидидур, (өлгәндин кейин) униң дәргаһиға қайтурулисиләр.

БӘҚӘРӘ сүриси

286 айәттин ибарәт (парчиләр берилгән)

Бисмилләһир раһмәнир раһим.

Әлиф, Лә̃м, Ми̃м. Зәликәл китәбу лә райбә фиһи, һудәл лиль муттәқин. Әлләзинә йу'минунә бильғойби вә йуқимунәс-соләтә вә миммә разәқнәһум йунфиқун. Вәлләзинә йу'минунә бимә унзилә иләйкә вәмә унзилә миң қаблик. Вә биль әхирати һум йуқинун. Уләикә ъәлә һудәм-мирраббиһим вә уләикә һумуль муфлиһун.

Вә иләһукум иләһув-вәһидун, лә иләһә иллә һувәр-раһмәнир раһим.

Аллаһу лә иләһә иллә һувәл һәййуль қайюум. Лә тә'хузуһу синәтув вәлә нәвм, ләһу мә фис-сәмәвәти вә мә филь әрд. Мән зәлләзи йәшфә-ъу индәһу иллә би-изниһ. Йәъләму мә бәйнә әйдиһим вә мә хольфәһум, вәлә йуһийтунә бишәй-им мин ъилмиһи иллә бимә шә̃ә, вәси-ъә курсиййуһус-сәмәвәти вәл әрд, валә йә-удуһу һифзуһумә вә һувәл ъәлиййул ъәзым.

Тәрҗимиси:

Наһайити шәпқәтлик вә меһрибан Алланиң исми билән башлаймән.

Әлиф. Лам. Мим. Бу китапта (йәни Қуранда) һеч шәк йоқ, (у) тәқвадаларға йетәкчидур. Улар ғайипқа ишиниду, намазни ада қилиду, улар биз бәргән мал-мүлүктин (худа йолиға) сәрип қилиду. Улар саңа назил қилинған китапқа, сәндин илгирики (Пәйғәмбәрләргә) назил қилинған китапларға ишиниду вә ахирәткә шәксиз ишиниду. Әнә шулар Пәрвәрдигарниң тоғра йолида болғучилардур, әнә шулар бәхиткә еришкучилардур.

Силәрниң илаһиңлар бир илаһтур, униңдин башқа һеч мәбуд (бәрһәқ) йоқтур, у наһайити шәпқәтликтур; наһайити меһрибандур.

Бир Аллаһтин башқа һеч бир илаһ йоқтур, Аллаһ һәмишә тириктур, һәммини идарә қилип турғучидур, у мүгдәп қалмайду, уни уйқу басмайду, асманлардики вә земиндики һәммә нәрсә Аллаһниң (мүлки)дур, Аллаһниң рухситисиз кимму Аллаһниң алдида шапаәт қилалисун, Аллаһ уларниң алдидики (йәни дунияда қилған), кәйнидики (йәни улар үчүн ахирәттә тәйярлиған) ишларниң һәммисини билип туриду, улар Аллаһниң мәлуматидин (Аллаһ) уларға билдүрүшни халиған нәрсиләрдин (йәни Пәйғәмбәрләрниң тили арқилиқ билдүргән нәрсиләрдин) башқа һеч нәрсини билмәйду, Аллаһниң курси (мәлумати) асманларни вә земинни өз ичигә алиду, асман-земинни сақлаш униңға еғир кәлмәйду, У жуқури мәртивиликтур, һәммидин улуқтур.

Айәтул Курси

Бисмилләһир раһмәнир раһим

Аллаһу лә иләһә иллә һувәл һәйюл қайюм. Лә тә`хузуһу синәтув вә лә нәвм. Ләһу мә фис-сәмәвәти вә мә фил-ард. Мән зәлләзи йәшфәъу ъиндәһу иллә би-изниһ. Йәъләму мә бәйнә әйдиһим вә мә халфәһум. Вә лә юһитунә бишәй-им мин ъилмиһи иллә бимә шә-ә. Вәсиъә курсийюһус сәмәвәти вәл ард. Вә лә йәудуһу хифзуһумә. Вә һувәл ъәлийюл ъәзым.

Тәрҗимиси:

Бир Аллаһтин башқа һеч илаһ йоқтур; Аллаһ һемишәм тириктур, һәммини идарә қилип турғучидур; у үгдәп қалмайду, уни уйқа басмайду; асманлардики вә зиминдики һәммә нәрсә Аллаһниң (мүлкидур); Аллаһниң рухситисиз кимму Аллаһниң алдида шапаәт қилалисун; Аллаһ уларниң алдидики (йәни дунияда қилған), кәйнидики (йәни улар үчүн ахирәттә тәйярлиған ишларниң һәммисини билип туриду; улар Аллаһниң мәлуматидин (Аллаһ) уларға билдүрүшни халиған нәрсиләрдин (йәни пәйғәмбәрләрниң тили арқилиқ билдүргән нәрсиләрдин) башқа һеч нәрсини билмәйду, Аллаһниң курси (мәлумати) асманларни вә зиминни өз ичигә алиду. Асман-зиминни сақлаш униңға еғир кәлмәйду. У жуқури мәртивиликтур, һәммидин улуқтур.

МУНДӘРИЖӘ

Ислам дини.. 4
Ислам динининң асасий әқидилири...5
Ислам динининң асаслири 5
Ибадәт 6
Ибадәт Аллаһнинң һәққидур.. 7
Әң улуқ ибадәт намаздур.. 8
Ислам динидики шәриәт истилаһатлири
вә уларнинң тәртиплири... 9

I бап

Ислам динидики намаз 12

II бап

Намазнинң шәртлири... 19
Таһарәт.. 20
Аялларнинң аяллиқ һаллири 25
Таһарәтсиз кишиләр үчүн мәнъий қилинған ишлар 27
Ғусул... 28
Тәйәммум... 30
Намаз вақитлиринң кириши... 32
Әзән 33
Иқамәт 34
Әврәт жайларни йөгәш 34
Нийәт 35

III бап

Намазнинң қаидә-тәртиплири 36
Қандақ адәм жамаәт намизининң биринчи
рәкитигә йетишкән болиду 54
Намаз рәкәтлиринң санида шүбһиләнсә 55
Тилавәт сәждиси 55

IV бап

Намазларнинң түрлири 56
Сүриләр 61

Муһәммәд ЙҮСҮП

НАМАЗ

Һәнәфий мәзһәб асасида

Муһәррир: *Нурмуһәммәд ИМИНОВ*
Тех. муһәррир: *Зульфия СУЛТАНОВА*
Дизайн: *Шахниза МЕРАЕВА*

Офсетлиқ қәғәз.
Һәрип түри Times New Roman
Һәҗими 5 б.т.
Тарилими 2000 данә

«Мир» нәшрияти, 2017 ж.
Алмута шәһири, Жибек-Жолы кочиси, 64.
Тел.: +7 (727) 273-39-89, 328-12-66